

**MENŲ IR UGDYMO FAKULTETAS
MENŲ AKADEMIJA**

Gabija Žymančiūtė

**FILOSOFINIŲ IDĖJŲ ATSPINDŽIAI DRABUŽIŲ
KOLEKCIJOJE „DANGAUS ODISĖJA“**

Profesinio bakalauro baigiamasis darbas

Mados dizaino studijų programos
valstybinis kodas 6531PX022
Dizaino studijų krypties

Kūrybinės dalies vadovė: lekt. Indrė Mikuckė

Tiriamosios dalies vadovas: doc. dr. Kęstutis Lekeckas

Konsultantas: lekt. Stella Justina Kasperavičienė

Kaunas, 2025

TURINYS

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SAŖAŠAS.....	3
SAVOKOS	5
SANTRAUKA	6
SUMMARY	7
ĮVADAS.....	8
1. TEORINĖ DALIS.....	11
1.1. Filosofijos idėjų atspindžiai mene	11
1.2. Filosofijos idėjų interpretacijos madoje	16
2. FORMALIOJI – NARATYVINĖ MADOS KOLEKCIJŲ ANALIZĖ.....	20
3. MENINĖ - KŪRYBINĖ DALIS	25
3.1. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ kūrybinė idėja	25
3.2. Vartotojo portretas	27
3.3. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ eskizai	28
4. TECHNOLOGINĖ DALIS.....	33
4.1. Drabužių kolekcijos technologiniai ypatumai ir jų sprendimo būdai.....	33
4.2. Modelių aprašymai ir jų specifikacijos.....	37
4.2.1. Modelis Nr.1	37
4.2.2. Modelis nr.2	39
4.2.3. Modelis nr.3	40
4.2.4. Modelis nr. 4	42
4.2.5. Modelis nr. 5	44
4.2.6. Modelis nr.6	46
5. EKONOMINĖ DALIS.....	48
6. KOLEKCIJOS FOTOSESIJA	49
IŠVADOS.....	51
LITERATŪRA IR KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI	52
PRIEDAI	56
1 priedas. Fotosesijos nuotraukos.....	57
2 priedas. Ekonominiai skaičiavimai.....	66

LENTELIŲ IR PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

LENTELĖS

1.2.1 lentelė. Kolekcijų formalioji- naratyvinė analizė.....	20
4.1.1. lentelė. Medžiagos ir furnitūra.....	36
4.1.2 lentelė. Įrenginiai	36
4.2.1 lentelė. Modelis nr.1 lekalų brėžiniai.....	38
4.2.2 lentelė. Modelis nr.2 lekalų brėžiniai.....	39
4.2.3 lentelė. Modelis nr.3 lekalų brėžiniai.....	41
4.2.4 lentelė. Modelis nr.4 lekalų brėžiniai.....	43
4.2.5 lentelė. Modelis nr. 5 lekalų brėžiniai.....	45
4.2.6 lentelė. Modelis nr.6 lekalų brėžiniai.....	47
5.1.1. lentelė. Bendro projekto išlaidų ir autorinio atlyginimo apskaičiavimas.....	48

PAVEIKSLAI

1pav. Albertas Džakometis „Vaikstantis žmogus“ (1960m.) (wikiart n.d.)	11
2pav. René Magritas, a- „Vaizdų klasta“ (1929m.), b- „Žmogiška būklė“ (1933m.) (vilniaus galerija, 2024).....	12
3pav. Džiaksonas Polokas, „Numeris 1A“ (1948 m.) (teraingallery n.d.).....	13
4 pav. a- „Sceptic“ (Damien Hirst, 2006); b- „H6-4 Goodness“ (Damien Hirst, 2019)....	14
5 pav. Ana Vipiš, a- „Juodai baltas žaidimas“(2017m.), b- „Laiko dama“(2018m.) (realismtoday, 2021).....	15
6 pav. Hakan Akkaya a;b – Autumn-winter 2017 „Freedom“, c,d- Spring-summer 2018 (hakanakkaya, n.d.).....	16
7pav. a;b;- Christian Dior Fall 2020 Ready-to-Wear, c;d;- Christian Dior Haute Couture Spring 2020 (fashionista, 2020).....	17
8 pav. a;b; - Rick Owens „Gethsemane“ FW21, c;- „Phlegethon“ Spring 2021 (Vogue, 2021).....	18
9 pav. DIOR FALL/WINTER 2023 Ready-to-Wear (perfectweddingmagazine, 2023)....	19
10 pav. Kolekcijos „Dangaus Odiseja“ nuotaikos koliažas (angl. Moodboard).....	25
11 pav. Kolekcijos „Dangaus Odiseja“ vartotojo portretas	27
12 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Žvaigždėta“.....	28
13 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Audra“	29
14 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Lietus“	29
15 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Debesuota“	30

16 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Giedra“	31
17 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Saulės spinduliai“	32
18 pav. Kolekcijos „Dangaus Odiseja“ galutiniai eskizai	32
19 pav. Techninis modeliavimas, prototipų gamyba	33
20 pav. a;b- žaibų motyvo vaizdavimas, c;d- raukiniai	33
21 pav. a;b- debesies motyvo perteikimas, c;d- apatinės švarko dalies ilgio paieškos.....	34
22 pav. kabančios siūlės panaudojimas	34
23 pav. Modeliuose naudojamų kristalų karoliukų darbo eiga ir sujungimo schemas.....	35
24 pav. Modelis nr. 1 techninis eskizas	37
25 pav. Modelis nr.2 Techninis eskizas	39
26 pav. Modelis nr.3 Techninis eskizas	41
27 pav. Modelis nr. 4 techninis eskizas	42
28 pav. Modelis nr.4 techninis eskizas	43
29 pav. Modelis nr. 5 techninis eskizas	45
30 pav. Modelis nr. 6 techninis eskizas	46
31 pav. Kolekcijos „Dangaus Odiseja“ meninė fotosesija.....	49
32 pav. Studijinė „Dangaus Odiseja“ kolekcijos „Lookbook“ stiliaus fotosesija	50

SAVOKOS

Filosofija – (gr. *phileō* – myliu, mėgstu + *sophia* – išmintis), žmogaus sąmoningo buvimo pasaulyje forma, grindžiama pastangomis pagilinti prasmės išgyvenimą, apmąstant būtį, mąstymą bei žmogaus veiklos formas (visuotinė lietuvių enciklopedija).

Naratyvas - sakytinis ar rašytinis tekstas, kuriame pateikiamas asmens (jo patirtimi paremtas) pasakojimas, istorija apie chronologiškai susijusius įvykius ar veiklą, dažniausiai apimantis ir individo jausmus, nuomones, vertinimus (lietuvių kalbos naujažodžių duomenynas).

Telos- tai senovės graikų terminas, reiškiantis pabaigą, išsipildymą, užbaigtumą, tikslą ar siekį; tai yra šiuolaikinio žodžio „teleologija“ kilmė. Graikų filosofijoje šis terminas atlieka dvi svarbias ir tarpusavyje susijusias funkcijas: etikoje ir gamtos moksluose; abi jos yra susijusios su dažniausiai sutinkamu teloso apibrėžimu, pagal kurį telosas yra tai, dėl ko kažkas daroma ar įvyksta (reutledge encyclopedia of phylosophy).

Solipsizmas- „(lot. *solus ipse* – pats vienas), filosofinis požiūris, teigiantis, kad visas pasaulis yra tik suvokiančio subjekto sąmonės padarinys, todėl iš tikrųjų egzistuoja tik subjektas ir jo patirtis“ (visuotinė lietuvių enciklopedija).

Egzistencializmas, egzistencijos filosofija- XX amžiaus filosofijos kryptis, akcentuojanti absoliutų, sąvokomis neišreiškiamą žmogaus būties unikalumą (visuotinė lietuvių enciklopedija).

SANTRAUKA

Gabija Žymančiūtė. Filosofinių idėjų atspindžiai drabužių kolekcijoje „Dangaus Odisėja“. Profesinio bakalauro baigiamasis darbas. Kūrybinės dalies vadovė lekt. Indrė Mikuckė, tiriamosios dalies vadovas doc. dr. Kęstutis Lekeckas, Kauno kolegijos menų ir ugdymo fakulteto dizaino katedra, Mados dizaino studijų programa.

Filosofija – tai būdas pažinti pasaulį, o jos esmė – atspindėti žmogaus siekimą atskleisti savo buvimo pasaulyje prasmę. Žmogus kurdamas savo asmenybę, savo laisvos valios daromais pasirinkimais ir keliamais klausimais, tampa ne tik savęs paties kūrėju, bet ir dažnu atveju menininku įkvėptu aplink supančios būties. Bakalauriniame darbe siekiama apmąstyti, kokią įtaką filosofijos idėjos daro asmens pasirinkimams ir kūrybai. Šio darbo tikslas, remiantis gautais išsikeltų uždavinių rezultatais, atskleisti kūrėjo asmeninį filosofinį požiūrį drabužių kolekcijoje „Dangaus Odisėja“. Iškelti šie tyrimo uždaviniai: apžvelgti, kaip išreiškiamos filosofinės idėjos mene ir menininkų kūryboje; Analizuoti filosofijos interpretacijas mados dizainerių kolekcijose; Atlikti formaliąją - naratyvinę analizę, leidžiančią detaliau išnagrinėti dizainerių kūrybą; Per mados kolekciją „Dangaus Odisėja“ atskleisti asmeninę filosofinės idėjos interpretaciją.

Teorinėje darbo dalyje apžvelgiamas meno laukas bei mados dizainerių kolekcijos, kuriose matomi filosofinių idėjų atspindžiai. Išanalizavus literatūrą, pastebėta, kad pasitelkę kūrybinių idėjų pagalbą, menininkai kvestionuoja žmogaus suvokimą ir skatina įprasminti žmogaus būtį. O atlikus mados analogų analizę galima matyti, kad dizainerių kūrybai ypatingai didelį poveikį daro plataus mąsto sukrėtimai ir pasaulinės problemos. Apibendrinant analitinėje darbo dalyje, pateikiamos formaliosios- naratyvinės analizės, gautus rezultatus, tarp skirtingų dizainerių: Hakano Akajos, Kristijano Dijoro ir Riko Ovenso, kolekcijų pastebėta ir skirtumų, ir panašumų siekiant išreikšti laisvės jausmą. Meninėje- kūrybinėje dalyje pristatoma kolekcijos „Dangaus Odisėja“ idėja, pavadinimo reikšmė, vartotojo portretas, eskizai. Technologinėje dalyje aptariami technologiniai ypatumai ir jų sprendimo būdai, pateikiami modeliai, jų specifikacijos, techniniai eskizai ir lekalų brėžiniai. Pristatytos dvi kolekcijos fotosesijos bei ekonominė dalis, kurioje pateikiamas bendro projekto išlaidų ir autorinio atlyginimo apskaičiavimas.

Atsižvelgus į tyrimo gautus rezultatus, sukurta kolekcija, kurios tikslas sužadinti egzistencinių klausimų svarbą kasdiniame dangaus apgaubtame gyvenime. Ši kolekcija paremta individualiais, laisvos valios pasirinkimais, kurie padėtų kurti savo asmenybę, bei padrasintų rasti švytinčios vilties, tamsiuose gyvenimo iššūkiuose.

Darbą sudaro 68 puslapiai, 10 lentelių, 32 paveikslai, 51 literatūros ir kiti informacijos šaltiniai, 2 priedai.

SUMMARY

Gabija Žymančiūtė. Reflections of Philosophical Ideas in the Clothing Collection “Skyward Odyssey”. Professional Bachelor's Thesis. Creative Part – Lecturer Indrė Mikuckė, Supervisor of the Research Part Assoc. Prof. Dr. Kęstutis Lekeckas, Faculty of Arts and Education, Fashion Design Program at Kaunas University of Applied Sciences.

Philosophy is a way of knowing the world, and its essence is to reflect a person's aspiration to reveal the meaning of his existence in the world. By creating his personality, through the choices he makes and the questions he raises of his own free will, a person becomes not only his own creator, but also, in many cases, an artist inspired by the surrounding being. The bachelor's thesis aims to reflect on the influence of philosophical ideas on a person's choices and creativity. The aim of this work, based on the results of the tasks set, is to reveal the creator's personal philosophical approach in the clothing collection “Skyward Odyssey”. The following research tasks were set: to review how philosophical ideas are expressed in art and in the work of artists; to analyze the interpretations of philosophy in the collections of fashion designers; implement a formal-narrative analysis; to reveal a personal interpretation of a philosophical idea through the fashion collection "Skyward Odyssey".

The theoretical part of the work reviews the field of art and fashion designer collections, in which reflections of philosophical ideas are visible. After analyzing the literature, it was noted that with the help of creative ideas, artists question human perception and encourage the meaning of human existence. And after analyzing fashion analogues, it can be seen that designers work is particularly affected by large-scale shocks and global problems. The analytical part of the work presents a formal-narrative analysis, which allows for a more detailed analysis of designers work. Summarizing the results of the analysis, both differences and similarities were noted between the collections of different designers: Hakan Akkaya, Christian Dior and Rick Owens, in order to express a sense of freedom. The artistic-creative part presents the idea of the collection “Skyward Odyssey”, the meaning of the name, the user portrait, and sketches. The technological part discusses technological features and their solutions, presents models, their specifications, technical sketches and pattern drawings. Two photoshoots of the collection and the economic part are presented, which provides a calculation of the total project costs and royalties.

Taking into account the results of the study, a collection was created, the purpose of which is to awaken the importance of existential questions in everyday life surrounded by the sky. This collection is based on individual, free-will choices that would help create one's personality and encourage one to find shining hope in the dark challenges of life.

The work consists of 68 pages, 10 tables, 32 pictures, 51 literature and other sources of information, and 2 appendices.

ĮVADAS

Filosofija – tai būdas pažinti pasaulį, o jos esmė – atspindėti žmogaus siekimą atskleisti savo buvimo pasaulyje prasmę. Žmogaus kasdienybė kupina kryžkelių, verčiančių daryti pasirinkimus, bei apgaubta nežinomybės, kuri skatina kelti savo viduje būties klausimus. Dažniausiai nuo mažens ugdoma dora asmenybė, programuojama būti atsakingai mąstančia visa gebančia, tarsi filosofu siekiančiu suvokti tobulą pasaulio esmę, kosmosą, suprasti, ką galima mylėti, kuo galima grožėtis, kas yra gera ir teisinga. Ar daug skiriasi šių laikų žmogus nuo senovės graikų, kurie pirmieji save pavadino filosofais – išminties mylėtojais, ir dabar, ir tuomet, jis veikiamas prigimties bei aplinkos, tačiau žmogaus užduotis gyvenime išlieka ta pati – būti kūrėju, sukurti save, kaip individualybę (Laude, Jonkers 2019). XX a. pradžioje, įtakojama gyvenimo filosofijos, susiformavo egzistencijos filosofija, akcentuojanti absoliutų, sąvokomis neišreiškiamą žmogaus būties unikalumą (visuotinė lietuvių enciklopedija, n.d.). Kai asmuo suvokia savo laisvę, kaip neišvengiamą žmogaus būties duotybę, tokį suvokimą dažnai lydi nerimas, nes suprantama, kad tik pats žmogus yra atsakingas už savo pasirinkimus. Tačiau, žmogus kurdamas savo asmenybę, savo laisvos valios daromais pasirinkimais ir keliamais klausimais, tampa ne tik savęs paties kūrėju, bet ir dažnu atveju menininku įkvėptu aplink supančios būties. Kas atskleidžia dvejopą ryšį, vienu atveju – tarp filosofijos ir žmogaus pasirinkimų, kitu tarp filosofijos ir to paties žmogaus, kuriam filosofinės idėjos, kaip menininkui, leidžia išreikšti dvasinį meno potencialą.

Darbo aktualumas. Filosofija siekia atsakyti į svarbius, žmogaus egzistenciją liečiančius, klausimus. Štai egzistencializmas – gerai žinomas dėl kritikos masinei žmonių tendencijai – prisitaikyti prie sumenkintų visuomenės normų bei lūkesčių, užuot gyvenę savą gyvenimą, asmenys linkę būti traukiami minios ir daro tai, ką daro kiti (standfordencyclopediaofphilosophy, 2023). Vokiečių filosofas Martinas Haidegeris (vok. Martin Heidegger) teigia, kad taip gyvenant asmuo gali save paguosti, sukurti iliuziją, kad gyvena gerai, nes daro tai, ką daro visi, tačiau egzistencialistui šis konformistinis būties būdas yra neautentiškumo, saviapgaulės apraiška (Martin Heidegger, 1926). Galimybė išsivaduoti iš išisaknijusių saviapgaulės modelių paprastai nėra tai, kas pasiekama refleksijos pagalba, tai atsiranda po stiprių emocinių išgyvenimų. Pasak vokiečių psichiatro ir filosofo Karlo Jasperso (vok. Karl Jaspers) žmogus neturėtų užsimerkti ar bėgti nuo šių išgyvenimų, nes jie yra struktūriniai žmogaus būklei, užuot nusigręžęs nuo pagrindinio nerimo, egzistencialistas prašo atsigręžti ir su juo susidurti, nes griūvančiame pasaulyje iškyla galutiniai klausimai: kas aš esu ir kas dabar manęs laukia? (Psyhe, 2020). XX a. mąstytojai skatino susidurti su griūvančiu pasauliu, iš to pasiimant kažką gero ir siekti individualumo. XXI amžiuje taip pat apmąstoma filosofijos svarba žmogaus egzistencijai, filosofijos mokytojas Džekas Madenas (angl. Jack Maden), teigia, kad filosofijos praktika yra priešnuodis informacijos prisotintam pasauliui, ir kuo daugiau žmonės įsitrauktų į filosofiją, tuo visavertiškesnis būtų žmonių gyvenimas. Pasak jo, įsitraukimas į ilgalaikę

filosofijos išmintį yra puikus būdas informuoti save apie problemas, būdingas žmogaus būklei, taip pat susidoroti su tomis problemomis ir nuraminti mūsų egzistencines baimes ir nerimą (Philosophybreak, 2024). O Džiovani Matučė ir Stefanas Marino (org. Giovanni Mateucci, Stefano Marino) aptaria, kaip filosofinės mados perspektyvos gali būti panaudojamos ugdant studentus. Anot jų, dabar labiau nei bet kada didėja filosofinių apmąstymų poreikis apie tai, kaip kasdienės praktikos yra susijusios su didesnėmis istorinėmis, politinėmis ir etinėmis krizėmis, tiek asmeniniu, tiek nacionaliniu, tiek pasauliniu lygiu (thefashionstudiesjournal, 2016). Filosofija, kaip mokslas, turi didžiulę aiškinamąją galią, kuri gali pakeisti požiūrį į pasaulį. Taigi, remiantis filosofijos idėjomis meninėje kūryboje, galima pabrėžti filosofijos vertę, skleisti žinią, apie jos naudą asmens kūrybos procese, ir atsigręžimo į egzistencializmą, svarbą, kuris gali akcentuoti unikalumą bei padėti geriau suvokti save ir kitus.

Darbo naujumas. Filosofija sąveikauja ne tik su mokslu, religija, bet ir su meno sritimi. Kaip teigia vienas svarbiausių XIX a. filosofų, Artūras Šopenhaueris (angl. Arthur Schopenhauer): „Retkarčiais filosofija pakyla aukščiau meno, nes sąvokomis pasiekia pačią idėjų pasaulio substanciją. O meno tikslas – ištraukti žmogų iš kasdienio gyvenimo beprasmybės, įvykių tėkmės ir meniniais vaizdais atskleisti „tikrąjį“ idėjų pasaulį“ (Antanas Adrijauskas, 2014). Tai reiškia, kad filosofija žmogus gali remtis ne tik kasdieniauose sprendimuose, bet ir žvelgti į ją, kaip inspiracijos šaltinį, meninėje kūryboje. Matoma, kad mene filosofija įgauna ir naratyvą, ir kūnišką išraišką. Yra kūrėjų, kurie demonstruoja objektus ir spalvą dėl paties pasireiškimo, ir yra, kurie išreiškia objektus ir spalvą pasakojimo rėmuose, tuomet atrodo, kad veikimas pasakojimo rėmuose kyla aukštesnio tikslo, savotiško teloso (angl. telos) link (Haven, 2024). Daugelio šiuolaikinių abstrakčių ir konceptualių menininkų kūryboje pastebimas didesnis rūpinimasis savo kūrinių instaliacija ir demonstravimu, o ne pagrindine filosofine, dvasine arba politine žinute, kurią jie galėtų perduoti. Tokią meno filosofiją, jau 1925m. ispanų intelektualas bei filosofas Džiosė Ortega (isp. José Ortega y Gasset) apibūdino, pagrįsta solipsizmu ir malonumu, o ne bandymu dalyvauti meno kanone (José Ortega y Gasset, 1925 iš Olivier Simon, 2013). Filosofinių idėjų tyrinėjimas kūryboje leidžia užmegzti naują ryšį tarp teorijos ir praktikos, susiejant filosofiją su menu, mada ar dizainu. Filosofiniai egzistencijos principai gali paskatinti didesnę autentiškumo ir socialinės atsakomybės jausmą mados ir meno industrijose, daryti įtaką sprendimams, kurie yra ne tik estetiniai. Įtraukdami filosofiją, dizaineriai gali sukurti drabužius ir meno kūrinius, kurie ne tik žavi vizualiai, bet ir ugdo sąmoningumą apie svarbius pasaulinius rūpesčius, žmogaus egzistencijos ribas, asmens pasirinkimus bei šiame greito vartotojiškumo pasaulyje skatina sąmoningesnį ir paveikesnį požiūrį į kūrybą.

Darbo problema. Baigiamajame darbe nagrinėjama, kokią įtaką filosofijos idėjos daro asmens pasirinkimams ir kūrybai.

Darbo objektas. Filosofinių idėjų atspindžiai mene ir madoje.

Darbo tikslas. Atskleisti kūrėjo asmeninį filosofinį požiūrį drabužių kolekcijoje „Dangaus Odisėja“.

Darbo uždaviniai:

1. Pasirinkti filosofinę kryptį analizei ir apžvelgti, kaip vaizduojamos ir išreiškiamos filosofinės idėjos mene ir menininkų kūryboje.
2. Analizuoti filosofijos interpretacijas mados dizainerių kolekcijose.
3. Atlikti formaliąją - naratyvinę analizę, kurios metu išsamiau išanalizuoti mados dizainerių kūrybą, kurioje atskleidžiamos filosofinės ideologijos.
4. Per mados kolekciją „Dangaus Odisėja“ atkleisti asmeninę, pasirinktos filosofinės idėjos interpretaciją.

Darbo metodai. Atliekama literatūros apžvalga, siekiant išsiaiškinti, kokias menines išraiškas pasitelkia menininkai ir dailininkai savo kūryboje, remiantis filosofinėmis idėjomis. Mados analogų apžvalga siekiama išnagrinėti, kaip mados dizaineriai interpretuoja filosofijos idėjas savo meninėje kūryboje. Formalios- naratyvinės analizės pagalba detaliau išanalizuoti dizainerių pasirinktus vizualizavimo metodus.

Darbo struktūra. 68 puslapiai, 10 lentelių, 32 paveikslai, 51 literatūros ir kiti informacijos šaltiniai, 2 priedai.

1. TEORINĖ DALIS

1.1. Filosofijos idėjų atspindžiai mene

XX amžiuje, žmogaus egzistencijos klausimų persmelktame pokario ir Hirošimos atominių sprogimų fone, menininkai naudojami būtuojai to meto kontekstu, kaip inspiracija kūryboje. Pavyzdžiui, skulptorius ir tapytojas Albertas Džakometis (org. Alberto Giacometti) atsigrėžė į žmogaus pavidalą – žmonijos, meilės, bendruomenės reprezentaciją – siekdamas suprasti įvykusius žiaurumus (artdex n.d.). Menininkas itin ryžtingai bandė eiti egzistencializmo idėjų vedamu keliu, jį ypač domino suvokimo problemos. Džakometis (org. Giacometti) kūryboje matomi melancholiški egzistencializmo atspalviai, pailgos, išsekusios figūros. Viena garsiausių: „Vaikštantis žmogus“ vaizduoja trapų objektą, izoliuotą ir veikiamą elementų, kurie pradėjo niokoti jo esybę, taip pat vaizduojamas vyras yra išsekęs, o tai rodo, kad jis pamažu nyksta, tačiau vis tiek juda į priekį, tikriausiai kažko ieškodamas (žr. 1pav.) (theartstory, n.d.). Matomos figūros netikrumas yra susijęs su ribomis, kuriomis kiekvienas žmogus turi susidurti gyvenant visuomenėje, patiriančioje daugybę konfliktų ir iššūkių, stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių. Veidas vos apibrėžtas, tokiu būdu siekiama užfiksuoti žmonių rūšies bendrumą ir taip sustiprinti kūrinio reprezentuojamo universalumo pobūdį, sukeldama didesnę kiekvieno žiūrovo tapatybės jausmą (Guggenheim Bilbao, 2024). Žengdama į priekį figūra atrodo ir ryžtinga, ir nenorinti, atspindi vidinę kovą ieškant savo tikslo ir priklausymo jausmą. Nubraižytas bronzos paviršius, lieknos galūnės ir mažas figūros kamienas byloja apie trapumą ir pažeidžiamumą, priverčia žiūrovus susimąstyti apie žmogaus egzistenciją (singularart, 2024). Menininkas, remdamasis egzistencializmui aktualiomis idėjomis, sukūrė egzistencinės krizės kamuojamo žmogaus portretą, atskleidžiantį kaip paties kūrėjo ir žmogaus savistabos požiūrį ir nepasidavimą prasmės paieškose net ir sunkiu laikotarpiu.

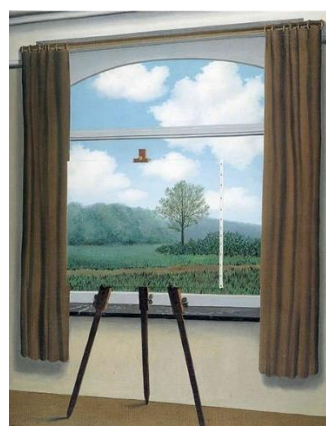

1pav. Albertas Džakometis „Vaikštantis žmogus“ (1960m.) (wikiart n.d.)

Belgų dailininkas René Magritas (angl. Rene Magritte) savo paveikslais meta iššūkį tikrovės suvokimui, kvestionuodamas egzistencijos prigimtį ir žmogaus pasaulio supratimą. Paveiksle „Vaizdų klasta“ kuriame po vamzdžio atvaizdu yra frazė: „Tai ne pypkė“ (org. „Ceci n'est pas une pipe“) (žr. 2 pav. a). Nors akivaizdu, kad tai pypkė, bet iš tikrųjų, kaip teigia pats menininkas – ne pypkė, o sklandžiai nupieštas atvaizdas popieriuje (vilniausgalerija, 2024). Filosofas Mišelis Fuko (org. Michel Foucault) daro išvadą: „Mus klaidina tai, kad neišvengiama teksto susiejimo su piešiniu... ir neįmanoma apibrėžti perspektyvos, kuri leistų sakyti, kad teiginys yra teisingas ar klaidingas, prieštaringas“ (G.S. Evans, 2005). Magrito (angl. Magritte) paveikslas suardo tiesioginį suvokimo ir tikrovės ryšį, o tai rodo, kad žmonių supratimas nėra iš anksto nulemtas, bet priklausomas nuo interpretacijos. Paveiksle „Žmogiška būklė“ vaizduojamas molbertas, pastatytas kambaryje ir priešais langą (žr. 2pav. b). Molbertas talpina neįrėmintą peizažo paveikslą, kuris kiekviena detale atrodo besiribojantis su už lango matomu kraštovaizdžiu. Iš pradžių automatiškai daroma prielaida, kad paveikslas ant molberto vaizduoja kraštovaizdžio dalį už lango, kurią jis slepia, tačiau, po akimirkos pasvarstymo suprantama, kad abu yra to paties paveikslo, to paties meninio kūrinio dalis (renemagritte, n.d.). Daktaras Glenas Doilas (angl. Glenn Doyle) remiantis paveikslu, sunkumą, įžvelgti skirtumą tarp vaizdo ir paveikslo, sulygina su skausminga situacija, kuomet protas gali diktuoti ir neteisingą informaciją. Pasak jo, skausmas ir mintys apie skausmą gali lengvai susilieti, todėl asmuo apriboja save tokiais būdais, kurie yra nenaudingi ir trukdo pasveikti ar geriau susidoroti (thinkpsychology, n.d.). Galbūt būtent šio paveikslo, kurį stebi žiūrovas, net prieš savo valią, vieną mato kaip tikrą, o kitą kaip reprezentaciją, pavadinime yra paslėpta užuomina apie žmogaus egzistencines problemas. Teigdamas, kad vaizdas nėra pats objektas, šis menininkas skatina žiūrovus suabejoti savo pirminio suvokimo tikrumu, netiesiogiai mesdamas iššūkį deterministinėms pažiūroms, kurios reiškia fiksuotą tikrovės interpretaciją.

a

b

2pav. René Magritas, a- „Vaizdų klasta“ (1929m.), b- „Žmogiška būklė“ (1933m.) (vilniaus galerija, 2024)

Menininkas Džiaksonas Polokas (angl. Jackson Pollock) paveiksle „Numeris 1A“ pateikia kūrybinį procesą, kaip laisvos valios metaforą (žr. 3 pav). Jis atmetė įprastus metodus ir išrado naują

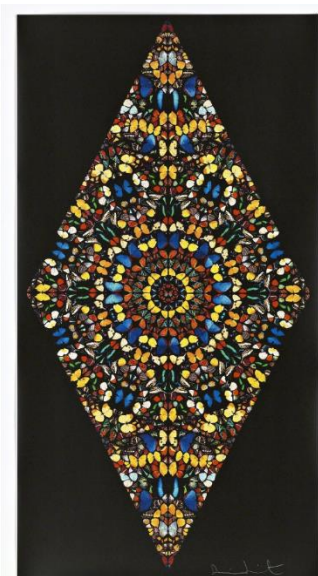
meno formą. Pasak, pačio kūrėjo, jis ir toliau tolsta nuo įprastų tapytojo įrankių, tokių kaip molbertas, paletė, teptukai ir kt. labiau patinka darbas, kai naudojami pagaliukai, mentelės, peiliai ir lašantys skysti dažai arba sunkus impasto su smėliu, stiklo šukės ir kitos pašalinės medžiagos (terrain gallery, n.d.). Poloko (angl. Pollock) naudojama lašelinė technika simbolizuoja neplanuotą ir neapibrėžtą žmogaus kūrybiškumo prigimtį, panašią į egzistencialisto Žano Paulo Sartreso (angl. Jean Paul Sartre) sampratą apie asmens apibrėžimą per veiksmą. Anot filosofo, kad asmuo save įžemintų, jam reikia projektų, kurie gali būti vertinami kaip individo pamatinio projekto aspektai ir yra motyvuoti individo sąmonėje slypinčio troškimo „būti“ (internetencyclopediaofphilosophy, 2010). Šio projekto šaltinis – spontaniškas originalus pasirinkimas, priklausantis nuo individo laisvės (internetencyclopediaofphilosophy, 2010). Tapytojas naudodamas dažus, juos varvino, liejo ir svaidė pigmentą iš prisodrintų šepetėlių ir pagaliukų, vaikščiodamas aplink drobę. Jis teigė, kad tai buvo jo būdas „būti“ savo kūryboje, kūrybos procese, kuris veikia, kaip terpė (nationalgalleryofart, 2016). Džiaksono Polocko (angl. Jackson Pollock) paveikslas parodo, kaip dažai gali būti neapriboti, netikėti, nekontroliuojami, kai matome, kaip jie pilami ant drobės, sukuriant tvirtas linijas, taip pat matome sudėtingas formas, rutuliukus, dažų telkinius, linijos persipina, išlikdamos individualiai suvokiamos, ryškios ir laisvos. „Numeris 1A“ rodo, kad mums nereikia judėti pirmyn ir atgal tarp tvarkos ir laisvės – šiame paveiksle jie yra viena. Paveikslo chaotiškas procesas ir energija įkūnija egzistencinę laisvę bei pasirinkimą, kuomet pasireiškia tikrovės jėgos, kaip nepaprastai laisvos, tačiau, turinčios subtilią ir paslaptinę tvarką, tikslumą ir logikos pojūtį.

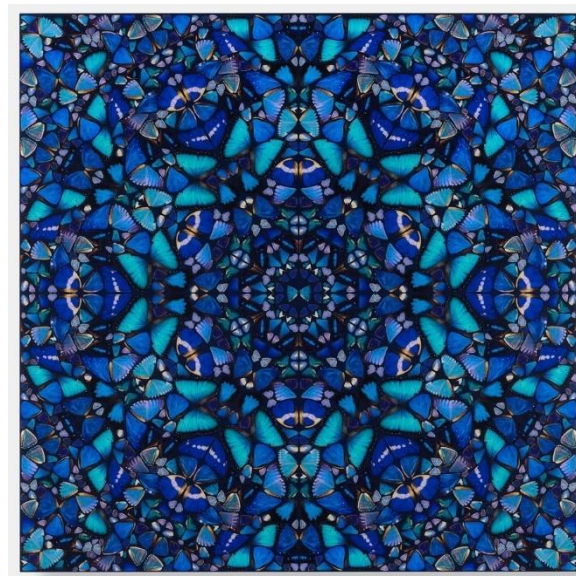
3pav. Džiaksonas Polokas, „Numeris 1A“ (1948 m.) (teraingallery n.d.)

Egzistencialistas Žanas Polas Sartresas (angl. Jean Paul Sartre) savo filosofijoje kalbėjo apie tai, kaip žmogus ieško prasmės ir susiduria su gyvenimo trapumu, kuris skatina žmogų gyventi sąmoningai, prisiimant atsakomybę už savo veiksmus (Jonathan Webber, 2009). Tokias egzistencializmo temas atspindinčias mirtingumą ir žmogaus būvį laike galima pamatyti Damjano Hirsto (angl. Damien Hirst) kūrinuose. Integuodamas tikrus drugelius į drobes, menininkas meta

iššūkį tradicinėms meno riboms ir autentiškumo sampratomis, skatinantį grumtis su moralinėmis dilemomis ir susimąstyti apie meno vaidmenį visuomenėje. Hirsto (angl. Hirst) kurti kaleidoskopai – atspindys gyvenimo sudėtingumui (žr. 4 pav.). Analizuojant šio menininko darbus, galima teigti, kad kruopštus drugelio sparnų išdėstymas į užburiančius raštus, yra puiki išraiška apie nenuspėjamą ir nuolat besikeičiančią egzistencijos prigimtį. Lygiai taip pat, kaip kaleidoskopo modeliai gimsta iš paprasto posūkio, gyvenimas taip pat keičia savo kursą, susidūręs su iš pažiūros nedideliais poslinkiais, suteikdamas mums begalines galimybes ir iššūkius (myartbroker, 2023). Drugelis, trapus ir trumpalaikis, apima laikiną gyvenimo pobūdį, o kaleidoskopiniai piešiniai rodo tvyrantį chaosą, tačiau, jei pakankamai atidžiai įsižiūrėtume, būtų galima pastebėti būdingą tvarką bei raštą. Menininkas, naudodamas negyvus vabzdžius, skatina apmąstyti gyvenimo laikinumą ir sprendimus, kurie apibrėžia žmogaus egzistavimą. Hirstas (angl. Hirst) rado prasmę – kurti meną – net esant suskilusiai ir dažnai neaiškiai gyvenimo ir mirties prasmės sampratai, jo egzistencija suteikia jam galimybę kurti meną, o meno kūrimas leidžia jam apmąstyti savo egzistencijos prasmę (artsmentalhealth, 2023). Taigi, ryškiomis spalvomis ir raštais menas tampa psichologine egzistencinės filosofijos kelione tiek kūrėjui, tiek žiūrovui, išreiškiančia, kad besisukančio gyvenimo chaose gali būti supratimo ryšys, kuris laukia, kol bus atrastas.

a

b

4 pav. a- „Sceptic“ (Damien Hirst, 2006); b- „H6-4 Goodness“ (Damien Hirst, 2019)

Realistinius paveikslus tapančiai Anai Vipiš (angl. Anna Wypych) į klausimą, kas mus, žmones, paverčia tokiais, kokie iš tiesų esame, atsakymas yra – laisvė. Sužavėta viena svarbiausių egzistencialistinės filosofijos idėjų tai – laisvės temos, menininkė sukūrė paveikslų seriją „Bosonas“ (angl. Boson), kurioje kiekvienas paveikslas kalba apie skirtingą laisvės atspalvį ir jos aplinkybes. Antras „Bosono“ serijos paveikslas „Juodai baltas žaidimas“ atspindi abejones, kuomet turi būti priimtas sudėtingas sprendimas tarp blogo ir kartais dar blogesnio pasirinkimo varianto (žr. 5 pav. a).

Laisvė šiame paveiksle turi juodą atvaizdą, simbolizuojantį, kad kartais kiekvienas sprendimas gali būti klaidingas. Tačiau, priimant kiekvieną sprendimą pačiam, net ir itin sunkų, kurio nenorime, tampame tikrai laisvi, o kai leidžiame kitiems nuspręsti už mus, prarandame svarbią savo dalį (realismtoday, 2021). Šeštame serijos paveiksle „Laiko dama“ aptariama didžiausios ir nenugalimos galios, tai bėgančio laiko tema (žr. 5pav. b). Kvestionuojama ar žmogus galėtų būti laisvas nuo bėgančio laiko ir ką darytų tuomet, jei būtų. Šis paveikslas reprezentuoja žmonių proto galią, anot menininkės – esame laisvi, kai jaučiamės laisvi (realismtoday, 2021). Paveikslo simbolizuojama svajone įvaldyti laiką, siekiama įkvėpti gyventi tikslingiau: vertinti mažus momentus ir sutelkti dėmesį į prasmingus veiksmus. Ana (angl. Anna) teigia: „Mano pagrindinis tikslas mene – skleisti šiek tiek pozityvumo. Kiekvienas mano paveikslas yra pagrįstas emocijomis, mintimis. Žinau, kad pasaulio nepakeisiu, jis vis tiek bus pilnas blogų minčių ir darbų, bet galiu pridėti savo mažą lašelį pozityvumo – savo meną, savo paveikslus. Noriu pasidalinti kažkuo optimistišku, jei kam to prireiks. Mane labiausiai užhipnotizuoja vidinė galia, charakterio stiprybė.“ (realismtoday, 2021). Šios menininkės paveiksluose perteikiama mintis, kad laisvė yra žmogaus galvoje, tai proto būseną, kurią reikia lavinti, kaip treniruojant kūną, siekiant stiprybės ir ramybės.

a

b

5 pav. Ana Vipiš, a- „Juodai baltas žaidimas“(2017m.), b- „Laiko dama“(2018m.) (realismtoday, 2021)

1.2. Filosofijos idėjų interpretacijos madoje

Turkų dizaineris Hakanas Akaja (org. Hakan Akkaya) kolekcijų kūrybai inspiracijos sėmėsi iš laisvės ir filosofijos idėjos, pabrėžiančios žmogaus egzistenciją. Pirmiau sukurta kolekcija buvo apie pačią laisvę (žr. 6 pav. a,b). O antroji apie jos lygybę visiems žmonėms, nepaisant rasės, tautybės ar tikėjimo (žr. 6 pav. c,d). Dizaineris pripažįsta, kad chaotiški ir nežinomybės pripildyti laikai skatina apmąstyti egzistencializmą, tačiau, jis nori sutelkti dėmesį į teigiamas šios teorijos idėjas (fashionnetwork, 2017). Pasak jo, energingai atrodantys, asimetriški deriniai ir iškirpimai, bei laisvi siluetai geriausiai įkūnija laisvės idėją. Abiejose kolekcijose – permatomi paltai ir kitos perregimos detalės, naudojant tinklelius, dryžuotus audinius kartu padeda atskleisti idėją ir pabrėžti individualumą. Dizainerio kurta pavasario-vasaros rūbų kolekcija turi dvilypumo jausmą dėl juodos ir baltos spalvos naudojimo visoje kolekcijoje, daugelyje įvaizdžių buvo panaudoti nespaltvotai dryžuoti zebro raštai, kurie naudojami, kaip vaizdiniai triukai bei netiesioginės nuorodos į „yin yang“ simbolį bei jo prasmę (fashionnetwork, 2017). Rudens ir žiemos kolekcijoje dar labiau dominuoja juoda spalva, tačiau, akcentu tampa sidabriniai užtrauktukai ir metalo atspalvių audiniai derinami su aksominės medžiagos elegancija. Dizainerio nuomone, grožis yra ne tai, kaip atrodo žmonės, o tai, ką jie mato kituose, kuriuos vertina ir myli.

a

b

c

d

6 pav. Hakan Akkaya a;b – Autumn-winter 2017 „Freedom“, c,d- Spring-summer 2018 (hakanakkaya, n.d.)

Marija Chiuri (angl. Maria Grazia Chiuri) kurianti kolekcijas aukštosios mados prekės ženklui „Dior“, nuo pat prisijungimo pradžios, aktyviai pabrėžia, ją labiausiai dominančią, feminizmo temą savo darbuose. Ji reguliariai užsakinėja meno kūrinius iš menininkių feminisčių, kuriais remiasi drabužių dekoravime, kuriant kolekcijas moterims (fashionista, 2020). Dizainerė įkvėpta Simonos Bavur (org. Simone de Beauvoir) feministinio egzistencializmo, sutelkia dėmesį į sprendimų priėmimą, laisvę ir individualumą. Rudens kolekcijos pristatyme svečiai buvo pasitikti milžiniškomis

šviečiančiomis iškabomis, ant kurių buvo parašyta: „Patriarchatas= nepaprastoji klimato situacija“ ir „Moteryų meilė yra nemokamas darbas“ (fashionista, 2020). O kolekciijoje atsispindėjo naujos, kultinio prekės ženklo, „Bar“ kostiumo interpretacijos, kurios šį kartą buvo pritaikytos prie platėjančių kelnių, o dizainams naudojamos vyriškų drabužių įkvėptos medžiagos (žr. 7pav. a). Marškiniai buvo derinami su trumpintais kaklaraiščiais ir retro stiliaus kostiumais. Daugelis modelių dėvėjo skareles, apvyniotas aplink galvas, dar labiau sustiprinant kolekcijos 70-ųjų įvaizdį. Anot dizainerės, kai moterys puola, pasaulis sustoja. Galiausiai, tai ką moterys kalbą daugelį metų, turi realių pasekmių gyvenimui. Tačiau, kitokį moterų įvaizdį dizainerė pateikė pavasario kolekciijoje bendradarbiaudama su kita feministe menininke (žr. 7 pav. c,d). Kvestionuodama kas būtų, jei pasaulį valdytų moterys, feminizmo idėją rūbuose išreiškė remiantis graikų mitologija (Vogue, 2020). Asortimente vyravo įliemenuoti siluetai, auksiniai kutai, kostiumėliai, perregimos skrajojantios suknelės, bei romėnų ir graikų anuomet nešiojamų tunikų interpretacija. Chiuri pristatė kolekcijas, kuriose pagrindinis dėmesys buvo skiriamas moteriškumui, kaip kūrybinei jėgai, vaizduojant moteris, kaip deives ir galingas savo gyvenimo valdoves. Remiantis feministinio egzistencializmo problemomis, kolekcijos siekia moterų bendrystės, bei atkreipti dėmesį, jog daugybė moterų vis dar bando būti išgirstos įvairiais klausimais ir kovoja už savo asmeninę laisvę.

a

b

c

d

7pav. a;b;- Christian Dior Fall 2020 Ready-to-Wear, c;d;- Christian Dior Haute Couture Spring 2020 (fashionista, 2020)

Rikas Ovensas (angl. Rick Owens) savo kurtose kolekciuose egzistencialistines problemas apmąsto remiantis pasaulį užklupusios Covid-19 pandemijos kontekstu. Kolekcija „Getsemanė“ (angl. Gethsemane), pavadinta Biblijos sodo vardu, išreiškia kolektyvinį sprendimo laukimo laikotarpį, primenantį skaistyklą (žr. 8pav. a,b) (Hero, 2021). Asortimente dominuoja didelės apimties viršutiniai drabužiai derinami su itin priglundusiais prie žmogaus kūno, kurie simbolizuoja ir pandemijos svorį, ir žmogaus egzistencijos trapumą. Kolekcijai, pavadintai viena iš penkių požeminio

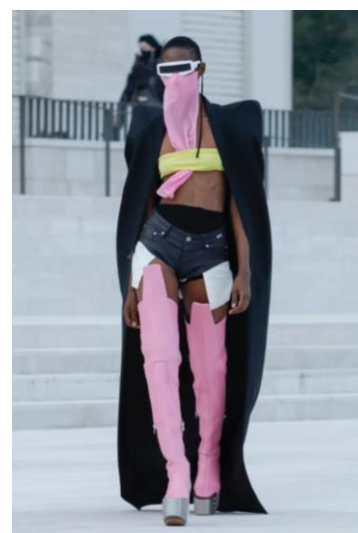
pasaulio mirtingų kraujo upių vardu- „Flegetonas“ (angl. Phlegethon) dizaineris įkvėpimo sėmėsi iš graikų mitologijos požemio pasaulio (žr. 8 pav. c). Kolekcija ne tik simbolizuoja pandemijos apimtą, chaoso pasaulį, bet ir kitas, kaip R. Owensas (angl. Rick Owens) teigia, pragaro peizaže, matomas problemas: negrįžtamą visuotinį atšilimą, JAV prezidento rinkimų lenktynes (Vogue, 2021). Kaip ir prieš tai minėtoje kolekciijoje, visi modeliai dėvi kaukes, tačiau tarp niūrių atspalvių atsiranda ryškių spalvų. Išlieka dizaineriui aktualūs bei temą atskleidžiantys, perdėtai dideli siluetai, atspindintys jausmą, kaip apsisaugoti nuo išorinių grėsmių, kovojant su vidinėmis baimėmis. Dizaineris teigia: „Drabužiai nekeičia pasaulio, bet tai yra dalis požiūrio, kuris įtakoja žmonių mąstymą. jie yra simboliai, mažos žinutės, kurias žmonės siunčia vieni kitiems. Tai yra vienas iš pirmųjų žingsnių bendraujant su kitais žmonėmis, o tai yra galingas dalykas. Mada negali pakeisti pasaulio, bet gali pakeisti žmogaus mąstymą“ (Vogue, 2021). Šios kolekcijos atspindi egzistencialistines akistatas su baime, netikrumu ir pasirinkimo sunkumu sudėtingais laikais.

a

b

c

8 pav. a;b; - Rick Owens „Gethsemane“ FW21, c;- „Phlegethon“ Spring 2021 (Vogue, 2021)

Egzistencializmo klestėjimo metas prasidėjo XX a. „Dior“ 2023 m. rudens/žiemos rūbų kolekcija, kurią sukūrė Marija Chiuri (angl. Maria Grazia Chiuri), yra būtent to laikotarpio, šeštojo dešimtmečio, interpretacija (žr. 9 pav). Kolekcija apimanti rubino, smaragdo, topazo geltonos, ir mėlynos atspalvius, vis tik daugiausiai per juodą ir baltą spalvas sukuria paralelę tarp šiandienos ir kito egzistencinio mados apmąstymo laiko. „Ukrainos karas, tai didelis šokas mūsų gyvenime. Tai pirmas kartas, kai karą Europoje išgyvename mano kartoje. Štai kodėl norėjau apmąstyti šeštąjį dešimtmetį. Žinau istorijų iš savo šeimos, bet niekada negyvenau karo metu. Dabar apmąstome, koks buvo tas laikas jiems.“, – teigė Chiuri (voguearabia, 2023). Vengdama idėjos apie šeštąjį dešimtmetį, kaip žavaus Holivudo ir optimizmo eros, dizainerė sutelkė dėmesį į vyraujančią dvasią, kuri jos nuomone, iš tikrųjų būtų apgaubusi „Christian Dior“ pokario Paryžiuje. Anot jos, realybė

Prancūzijoje tūrėjo būti, kaip ir Italijoje – apgaubta egzistencializmu. Ši „Dior“ kolekcija yra tikras moteriškumo atspindys, kuris priešinasi įprastoms normoms: tuo pačiu metu stiprus ir trapus. Kai kuriuose modeliuose naudojami gėlių motyvai, kaip inspiracija remiantis viena iš trijų kolekcijos mūzų Katerina Dijor (angl. Catherine Dior), kuri rinkdavosi auginti ir parduoti gėles, kaip vilties žinią (perfectweddingmagazine, 2023). Drabužių marginti audiniai persipina su metaliniu siūlu, kuris suteikia audiniui gyvybės, o siuvinėjimai metaliniu siūlu kuria mažus šviesos blyksnius, padedančius sukurti kaleidoskopinį moteriškumo vaizdinį, išryškintą ir pripildytą sąmoningumo. Šie kūriniai siūlo naujus emocinius kelius bei egzistencialistinio mąstymo įkvėpimą ateinančioms moterų kartoms, prisidedančioms prie žmonijos ateities formavimo.

9 pav. DIOR FALL/WINTER 2023 Ready-to-Wear (perfectweddingmagazine, 2023)

2. FORMALIOJI – NARATYVINĖ MADOS KOLEKCIJŲ ANALIZĖ

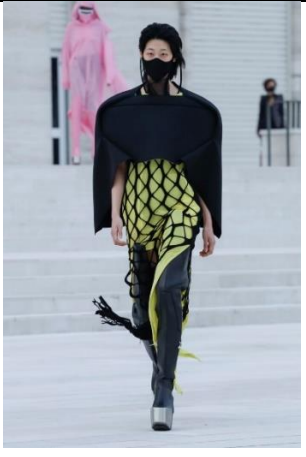
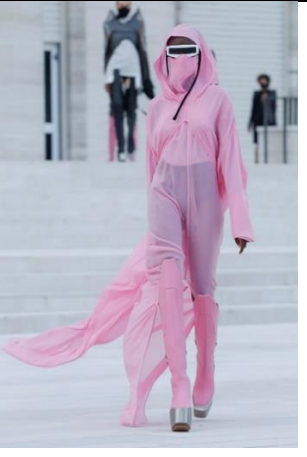
Tyrimo eigą sudaro 5 kolekcijų: dviejų Hakano Akajos (org. Hakan Akkaya), dviejų Kristijano Dijoro (angl. Christian Dior) bei vienos Riko Owenso (angl. Rick Owens), egzistencialistinei filosofijai aktualias idėjas simbolizuojančių kolekcijų analizė. Kolekcijų modeliai analizuojami pagal drabužių spalvyną, siluetus, modelio įvaizdį papildančius aksesuarus, idėjos skiriamuosius bruožus bei jos perteikiamą nuotaiką. Analizuojami 3 kiekvienos pasirinktos kolekcijos modeliai.

Tyrimo metu analizuoti pasirinktos 1.2 rašto darbo dalyje aptartos mados dizainerių kolekcijos: Hakano Akajos (org. Hakan Akkaya) 2017 metų rudens/žiemos kolekcija „Laisvė“ (angl. „Freedom“), bei 2018 metų pavasario/vasaros kolekcija, Kristijano Dijoro (angl. Christian Dior) 2020 metų aukštosios mados pavasario haute couture kolekcija, bei 2023 metų rudens/žiemos kolekcija, ir Riko Owenso (angl. Rick Owens) 2021 metų pavasario kolekcija „Flegetonas“ (angl. Phlegethon). Tyrimo duomenis galima matyti 1.2.1 lentelėje.

1.2.1 lentelė. Kolekcijų formalioji- naratyvinė analizė

Pavadinimas	Hakan Akkaya Fall/Winter „Freedom“ 2017		
Kolekcijos eiliškumas	10-tas kolekcijos modelis	11-tas kolekcijos modelis	Paskutinis kolekcijos modelis
Modelių fotografijos (hakanakkaya, 2017)			
Kostiumo sudedamosios dalys	Suknelė	Švarkas, megztinis aukštu kaklu su užtrauktuku, sportinio stiliaus kelnės	„Oversize“ paltas, minimalistinė perregima aukštu kaklu palaidinė, liemenėlė ir šortai
Drabužių siluetai	Žemę siekiančio ilgio, H siluetas. Liemenuotas su akcentuotu skaidymu per liemenį	Pabrėžiamas apnuogintas liemuo, išraiškingų pečių pagalba modelis įgauna apversto trikampio siluetą	Paltas- A siluetas, prigludusi palaidinė
Spalvos, raštai	Juoda	Juoda, ritmiškas audinio taškučių raštas iš kristalų	Juoda

Aksesuarai ir dekoras	Blizganti suknelė paryškinta sidabriniais užtrauktukais ir raukiniais, o modelio įvaizdį papildo ilgi odiniai batai	Odinė kepurė, pirštinė ir batai	Auskarai, batai virš kelių
Kolekcijos nuotaika	Maištinga, perteikia tvirtą ir nepriklausomą įvaizdį		
Kolekcijos skiriamieji bruožai	Akivaizdi roko ir punk kultūros įtaka. Monochromatinė paletė, dominuoja juoda spalva, odinės tekstūros, griežti, struktūruoti siluetai. Tamsiame spalvyne vyraujančios akcentinės metalinių užtrauktukų, sagtelių ir dirželių detalės		
Kolekcijos idėja	Įkvėpta laisvės ir socialinės nepriklausomybės. Simbolizuoja žmonių turimą laisvę gyventi ir mąstyti taip, kaip nori patys, nepaisant jų religijos, rasės, kalbos ar lyties.		
Pavadinimas	Hakan Akkaya Spring/Summer 2018		
Kolekcijos eiliškumas	7- tas kolekcijos modelis	34- tas kolekcijos modelis	42-as kolekcijos modelis
Modelių fotografijos (hakanakkaya, 2018)			
Kostiumo sudedamosios dalys	Apsiaustas ilgomis rankovėmis, minimalistiniai marškinėliai, šortai	Suknelė su gilia iškirpte ir perregimas švarkelis	„Crop top“ stiliaus palaidinė, mini sijonas, lietpaltis
Drabužių siluetai	Varpelio formos viršutinis drabužis, tiesaus kirpimo šortai, marškinėliai su V formos iškirpte	Liemenį pabrėžianti, smėlio laikrožio formos suknelė, tiesaus silueto švarkelis	Priglundę prie kūno apatiniai rūbai pridengti varpelio formos viršutinio drabužio
Spalvos, raštai	Juoda ir baltos spalvos kontrastas, dryžuotas raštas	Juoda	Balta
Aksesuarai ir dekoras	Dryžuoto rašto batai	Aukštakulniai bateliai, auskarai	Aukštakulniai bateliai, auskarai
Kolekcijos nuotaika	Drąsos ir elegantiškumo pojūtis. Perteikia švaros, asimetriškoms detalėms ir iškirptėms-griežtumo, bet kartu ir perregimų audinių pagalba- lengvumo pojūtį.		
Kolekcijos skiriamieji bruožai	Asimetrija, plastiški siluetai. Kontrastinga juodos ir baltos spalvos paletė. Perregimi audiniai, bei zebro dryžuotas raštas.		
Kolekcijos idėja	Siekiant įkūnyti laisvės idėja ši kolekcija sujungia minimalizmą su modernumu, akcentuojant žmogaus figūros judesį. Kuriama harmonija tarp drąsių iškirpimų ir švelnių tekstūrų.		
Pavadinimas	Christian Dior Haute Couture spring 2020		
Kolekcijos eiliškumas	25-tas kolekcijos modelis	52-as kolekcijos modelis	68-as kolekcijos modelis

Modelių fotografijos (lofficielusa, 2020)			
Kostiumo sudedamosios dalys	Suknelė	Suknelė, apatiniai rūbai	Suknelė
Drabužių siluetai	Ilga iki čiurnų, minimaliai juosmenį pabrėžiantis H siluetas	Apatiniai rūbai priglundę prie kūno, suknelė X silueto	Ilga, siekianti žemę, asimetriškas viršus, A formos siluetas
Spalvos, raštai	Žalsvai auksinis atspalvis	Bronzinė, dramblio kaulo spalva, augalų motyvai	Balta
Aksesuarai ir dekoras	Sandalai, rankų ir galvos aksesuarai	Sandalai, galvos aksesuarai, diržas	Sandalai, rankų ir galvos aksesuarai, diržas
Kolekcijos nuotaika	Mistiška, romantiška. Kuriama senovės mitams aktuali deivių atmosfera		
Kolekcijos skiriamieji bruožai	Matoma graikų mitologijos įtaka, senovės mitų motyvai. Lengvi audiniai, išskirtinė detalė – rankų darbo siuvinėjimai.		
Kolekcijos idėja	Kolekcija įkvėpta mitologijos ir antikos pasaulio. Remiantis feminizmo požiūriu, kolekciijoje siekia įkūnyti dieviškumą ir amžiną moteriškumo grožį, kvestionuojant, kas būtų jei moterys valdytų pasaulį.		
Pavadinimas	Rick Owens Spring 2021 Ready-to-Wear „Phlegethon”		
Kolekcijos eiliškumas	6-as kolekcijos modelis	23-as kolekcijos modelis	24-as kolekcijos modelis
Modelių fotografijos (rickowens, 2021)			
Kostiumo sudedamosios dalys	Glaustinukė, paltas be rankovių	Suknelė, plačių pečių pončas, primenantis šarvus	Glaustinukė, tunika su gobtuvu
Drabužių siluetai	Midi ilgio, H formos siluetas	Bendras įvaizdžio siluetas sudaro apverstą trikampį	Maxi ilgio, laisvas siluetas
Spalvos, raštai	Juoda	Juoda ir žalia, megztas trikampių rašto tinklas	Dominuoja rausva

Aksesuarai ir dekoras	Veido kaukė, saulės akiniai, odinės pirštinės, odiniai ilgi batai su platformomis	Veido kaukė, ilgi odiniai batai su platformomis	Veido kaukė, saulės akiniai, ilgi odiniai batai su platformomis
Kolekcijos nuotaika	Tamsi, bauginanti		
Kolekcijos skiriamieji bruožai	Išraiškingai padidinta pečių linija, drabužių sluoksniavimas, pandemiją atspindinčios veidą maskuojančios kaukės, futuristinis stilius.		
Kolekcijos idėja	Kolekcija norima perteikti pandemijos apimtą, bei kitų žmonijos problemų apimtą pasaulį		
Pavadinimas	Christian Dior Ready to wear Fall 2023		
Kolekcijos eiliškumas	17-as kolekcijos modelis	33-as kolekcijos modelis	46-as kolekcijos modelis
Modelių fotografijos (wwd, 2023)			
Kostiumo sudedamosios dalys	Puspaltis ir sijonas	Paltas	Suknelė
Drabužių siluetai	Tiesus diržu sujuostas viršus ir tiesaus kirpimo midi ilgio apačia	A formos silueta, midi ilgis	Trapecijos formos silueta, akcentuota liemens linija, midi ilgis
Spalvos, raštai	Juoda, langelių raštas	Juoda	Tamsiai raudona
Aksesuarai ir dekoras	Kepurė su snapeliu, diržas, auliniai batai	Beretė, diržas, juvelyriniai papuošalai, rankinė, bateliai, pėdkelnės	Bateliai, kojinės, diržas, plaukų lankelis
Kolekcijos nuotaika	Nostalgiška		
Kolekcijos skiriamieji bruožai	Klasikos moderni interpretacija, įkvėpta šeštojo dešimtmečio stiliaus. Praktiškas, bet prabangus įvaizdis.		
Kolekcijos idėja	Kolekcijoje apmąstomas egzistencializmu apgaubtas šeštasis dešimtmetis, pateikiamas dvilypis moters įvaizdis, stiprus ir tuo pačiu pažeidžiamas		

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės remiantis: (HakanAkkaya, 2017; Hakanakkaya, 2018; Lofficielusa, 2020; Rickowens, 2021; wwd, 2023)

Formalioji- naratyvinė analizė leidžia detaliau apžvelgti pasirinktų dizainerių kolekcijų modelius, bei juose vyraujančius siluetus, spalvas, kostiumą sudarantį asortimentą ir bendrą idėjos pateikimą. Atlikus analizę, galima teigti, jog visi aptarti dizaineriai savaip akcentuoja asmens nepriklausomybę, jėgą, individualizavimą ir kitas egzistencialistinei filosofijai aktualias idėjas. Tačiau, apibendrinant galima išskirti panašumus ir skirtumus. Hakanas Akaja (org. Hakan Akkaya) abiejose kolekcijose: 2017 metų rudens/žiemos „Laisvė“ ir 2018 metų pavasario/vasaros, išreiškia

žmogaus laisvę. Kristijano Dijoro (angl. Christian Dior) 2020 metų pavasario aukštosios mados kolekcija ir Riko Ovenso (angl. Rick Owens) 2021 metų pavasario „Flegetonas“ kolekcija, kūrybinėse idėjose inspiracijos semiasi iš graikų mitologijos. „Dior“ pavasario drabužių kolekcijoje egzistencialistinio feminizmo idėja atskleidžiama per dievišką, moterišką įvaizdį, suteikiama romantiška nuotaika, o R. Ovenso (angl. Rick Owens) drabužių kolekcija atspindinti chaoso apimtą pasaulį, sukuria baimės jausmą. Nors abiejose kolekcijose vyrauja daugiau spalvų nei kitose, kurios aptartos formaliojoje- naratyvinėje analizėje, jos sukuria skirtingas nuotaikas, bei perteikia skirtingas idėjas. Visose kitose nagrinėtose drabužių kolekcijose pastebimas juodos ir baltos spalvos dominavimas. Visų kolekcijų siluetai pabrėžia moterišką figūrą. „Dior“ kolekcijose siluetai yra labiau tradiciniai ir lengvai pritaikomi, pasižymi rafinuotu liemens akcentavimu ir minkštesniais elementais, o H. Akaja (org. Hakan Akkaya) ir R. Owensas (angl. Rick Owens) renkasi griežtesnes, struktūruotas linijas, asimetriją ir maištingą estetiką, kuri suteikia modernų ar futuristinį charakterį, kaip kolekcijoje „Flegetonas“. Nors visų kolekcijų kūrybinės idėjos skiriasi savo naratyvais, jose galima pastebėti bendrą tikslą – pabrėžti asmens laisvės ir tapatybės stiprybę per unikalų požiūrį į siluetus, spalvas, medžiagiškumą, papildomus aksesuarus ir nuotaiką. Šios kolekcijos parodo, kad mados dizainerių kuriami drabužiai geba būti kūrybiški ir socialiai prasmingi.

Baigiamajame darbe formaliosios- naratyvinės analizės gautais rezultatais, išanalizuotų dizainerių drabužių kolekcijoms būdingais bruožais remiamasi kuriant drabužių kolekciją „Dangaus Odisėja“. Inspiracijos semiamasi iš visų dizainerių kūryboje pastebėto moteriškumo pabrėžimo. Kontrastingo ir neapibrėžto vienodo silueto pasirinkimo, vyrauja dideli apsiaustai ir paltai, midi ir mini ilgio drabužiai, paryškinta bei padidinta arba priešingai- elegantiškai atvira pečių linija. Taip pat perregimo audinio, blizgių, papildomų akcentų, įvaizdžio ar dekorų detalių panaudojimas, kuris subtiliai atsiskleidžia tarp tamsaus spalvyno.

3. MENINĖ - KŪRYBINĖ DALIS

3.1. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ kūrybinė idėja

Kuriant drabužių kolekciją „Dangaus Odisėja“ buvo remiamasi egzistencinei filosofijai svarbiomis vertybėmis, tokiomis kaip: žmogaus individualumo kūrimas, autentiškumo svarba, asmens laisvos valios suvokimas. Egzistencializmas skatina nesislėpti, o susidurti su įvairiais nerimą keliančiais išgyvenimais. Iš to pasiimti vertingos patirties, įprasminti savo egzistenciją, vykdyti gyvenimo užduotį- kurti save- laisvos valios, atsakingais pasirinkimais ir veiksmais.

10 pav. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ nuotaikos koliažas (angl. Moodboard)

Šios kūrybinės idėjos formavimuisi įtakos turėjo vokiečių filosofo J. G. Fichtės (angl. Johann Gottlieb Fichte) filosofinės idėjos. J. G. Fichtei svarbiausia yra žmogus ir jo laisvė. Šis filosofas žmogų laiko dorovine būtybe. Žmogus, kaip dorovinio elgesio subjektas turi laisvo pasirinkimo galimybę. Pasak jo, žmogaus gyvenimo tikslas – tapti protinga ir savarankiška būtybe, kuri vadovaujasi tik savimi, t. y. būti sau pakankamu. Tačiau, žmogus toks negimsta- jis turi pats tokį save sukurti, reikšti individualų savo būties pajautimą per asmenybės pasaulėjautą ir moralę, kuri paprastai susijusi su gyvenimo prasmės, tikslo ieškojimu, su ištikimybe tikslams bei idealams. Filosofas teigia, kad žmogus pats save kuria, o kurdamas save – jis kuria pasaulį (Johann Gottlieb Fichte, 1982).

Kolekcijos idėjos vizualizavimą įkvėpė skirtingi dangaus reiškiniai, kurie dažniausiai siejami su žmogaus nemaloniais patyrimais. Tačiau, svarbiausia tai, kaip žmogus renkasi visa tai priimti: danguje matyti tik tamsą, probleminėse situacijose tik skausmą ir nusivylimą. Ar pasirinkti

savo potyriuose ir išgyvenimuose, įžvelgti ir šviesiąją pusę: priimti tai kaip naudingas pamokas asmens individualybės kūrimui. Mėlynas dangus mene, bei dažnai literatūroje, naudojamas kaip laisvės ir išsivadavimo simbolis, kuris reiškia galimybę sukurti pasaulį, kuriame visi žmonės yra lygūs ir laisvi siekti savo svajonių (Earth, 2023). Taigi, dangus- laisvės simbolis, tuo pačiu metu, neribota erdvė laisvei gyvuoti, beribė mėlynė, nurodanti aukštesnę egzistencijos būseną. Žmonijoje, kuri pasiryžusi viską išmatuoti ir suvaldyti, dangus moko, kad kai kurie dalykai yra už jų pačių suvokimo ribų (Medium, 2023). Jis reprezentuoja žmonių egzistencinį transcendencijos troškimą bei dar neatskleistas paslaptis, bet ir viltį rasti atsakymus į klausimus už žemės ribų. Idėjai vizualizuoti pasirinkti mėlyni dangaus atspalviai. Mėlyna spalva dažnai siejama su melancholiškais jausmais, kuomet nuo XIV amžiaus žmonės naudojo mėlyną spalvą, nurodant liūdesio būsenas, tačiau, net spalvų teorija priklauso nuo žmonių kultūros ir suvokimo, o mėlynos spalvos simbolika taip pat yra socialinis nusistatymas (Jacobs, V., & Jacobs, W., 1958). Tad, spalvos savo šviesomis ir šešėliais turi skirtingus atspalvius, tokiu būdu jos gali išreikšti vieną prasmę ir lygiagrečiai visiškai priešingą reikšmę. Pavyzdžiui, priešingai nuo negatyvaus mėlynos spalvos suvokimo, ši spalva taip pat perduoda saugumo jausmą ir ramybę, raminančiu poveikiu padeda sumažinti nerimą ir psichinę įtampą (Artuk, 2019). Per visus kolekcijos modelius besikeičiantys mėlyni atspalviai, nuo tamsiai mėlynos iki baltos, simbolizuoja dangų, kaip nuolatinio gyvenimo ciklo stebėtoją. Nuo kiekvieno išsūkio atsiradimo iki jo įveikimo, nuo saulėtekio, žyminčio dienos pradžią, iki saulėlydžio, signalizuojančio jos pabaigą, primenančio, kad po nakties tamsos ateis nauja aušra, atnešanti šviesą ir naujos pradžios pažadą. Kolekcijoje „Dangaus Odisėja“ simbolinėmis reikšmėmis dangaus vizualizacija bei jo mėlyni atspalviai padeda perteikti egzistencializmo idėjas.

Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ pavadinimą inspiravo senovės graikų herojinis epas „Odisėja“ (angl. „Odyssea“), sukurtas dar 8 a. prieš Kristų. Jame minimas achajų grįžimas po Trojos karo, bet daugiausia vietos skiriama epo pagrindinio herojaus Odisėjo kovai su daugybe kliūčių: jūros audros ir verpetai, žmogėdros, turtingo gyvenimo galimybė, pažadai dovanoti nemirtingumą, moterų kerai, trukdžiusių grįžti į gimtąją Itakę, o vėlesniais laikais žodis odisėja tapo kelionės simboliu (visuotinėlietuvių enciklopedija). „Dangaus Odisėja“ pavadinimas byloja apie dangaus apgaubtą, pilną kliūčių, žmogaus kelionę šiame pasaulyje. Dangus tai erdvė, kuri lydi kiekvieną asmenį, kiekvienoje dienoje, nesvarbu, kuriuo paros metu ir kuriuo amžiaus laikotarpiu. Jis besikeičiančiais reiškiniais gaubia žmogaus egzistenciją, ir liudija visus jo daromus pasirinkimus bei kovas su įvairiais išgyvenimais.

3.3. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ eskizai

Kolekciją „Dangaus Odisėja“ sudaro 6 modeliai, kurie atspindi skirtingus dangaus reiškinius, tokius kaip: žvaigždėta naktis, audra ir žaibai, lietus, debesuotas bei giedras dangus, ir saulės spinduliai. Dangus kolekcijos drabužiuose simbolizuoja ambicijas, leidžiančias svajoti, išsikelti aukštus tikslus, o įkvėpimas, kurio pasirinkta semtis iš aukščiau esančios platybės, padeda nepasiduoti susidūrus su sunkumais. Egzistencialistinės filosofijos idėjos atskleidžiamos ne tik vaizduojant skirtingus dangaus reiškinius, bet ir pasitelkiant spalvinius sprendimus – drabužių kolekcijoje iš tamsaus mėlyno atspalvio pereinama į baltą spalvą. Dvilypė mėlynos spalvos reikšmė tinkamai reprezentuoja meninės idėjos prasmę, žmogaus pasirinkimų galią, ieškant gėrio, net ir liūdesio kupinose aplinkybėse.

Pirmasis kolekcijos modelis vaizduoja žvaigždėtą nakties dangų (žr. 12 pav.). Pirminiai drabužių kolekcijos eskizai pradedami kurti nuo tamsiausių atspalvių drabužių, kurie simbolizuoja žmogaus pasirinkimą, rasti šviesios vilties net ir tamsiausioje gyvenimo akimirkoje. Daugelyje kultūrų žvaigždės laikomos kelrodėmis, kurios saugiai ir kryptingai nušviečia kelią tamsoje. Taigi, žvaigždės, nors ir smelkiančiame paslaptimi fone, kupinos žavesio, giliausių svajonių bei troškimų.

12 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Žvaigždėta“

Antrasis drabužių kolekcijos modelis perteikia audros reiškinį ir žaibus (žr. 13 pav.). Audringas dangus atspindi audringas emocijas, kurias žmonės patiria per savo gyvenimą bei skausmą, kuris tarsi žaibas kartais atsiranda iš niekur. Tokį dangų pasirenkama vaizduoti pasitelkiant ilgus drabužių siluetus, griežtesnes formas drabužių konstrukcijose bei remiantis realistišku žaibo motyvu siuvinėjant audinius.

13 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Audra“

Trečiojo modelio pradiniuose eskizuose vaizduojama lietaus interpretacija (žr. 14 pav.). Lietus atsispindi viršutinių drabužių, pagrinde –trapecijos silueto lietpalčių meniniuose ieškojimuose. Nors lietus gali kelti įvairių jausmų ir būti asocijuojamas su niūriomis emocijomis, dažnai pamirštama jo esminė nauda. Lietus atlieka svarbų vaidmenį palaikant gyvybę, puoselėjant ekosistemas ir papildant vandens išteklius. Pasak filosofo Žano Sartreso (angl. Jean-Paul Sartre) žmonės pasmerkti būti laisvi (Medium, 2020). Tai pabrėžia gebėjimą įveikti gyvenimo iššūkius ir rasti teigiamų aspektų situacijose, kurios iš pirmo žvilgsnio atrodo neigiamos, nepalankios, koks gali pasirodyti netikėtai užklupęs lietus.

14 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Lietus“

Po lietu atspindinčio modelio seka debesuoto dangaus išraiška (žr. 15 pav.). Šiuose ieškojimuose dominuoja giedrą mėlyną dangų gaubiantys, minkšti balto tiulio debesys – skrajojantys, laisvi, jaukumo suteikiantys apsiaustai. Debesys apsaugo žmogų nuo per ryškios saulės, o kartais atneša ir lietų, kuris atgaivina, būtent taip iš nežinomybės ar tamsios akimirkos viskas gali tapti asmeninio augimo šaltiniu. „Debesuotomis“ gyvenimo akimirkomis žmogus išmoksta rasti grožį ir prasmę, ugdo atsparumą ir gebėjimą vertinti- sudėtingą ir nenuspėjamą gyvenimą. Nuo žmogaus pasirinkimo priklauso, ar jis debesuotoje ir apniukusioje dienoje matys šešėlius ar pastebės jų dėka suteiktas papildomas gyvenimo spalvas.

15 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Debesuota“

Giedrą dangų reprezentuojantys pirminiai modeliai vaizduojami per ironijos prizmę. Kas yra įprasta giedro dangaus reiškiniui, tai lygi beribė mėlynė šios kolekcijos eskizuose vaizduojama kaip žydras minkštas, pūkuotas debesis, arba siuvinėtas debesies simboliais. Meniniai ieškojimai perteikiami žydros spalvos suknelėmis, dviejų dalių kostiumėliais, kurių dauguma išlaiko ilgą pieštuko siluetą (žr. 16 pav.). Kaip teigia, spalvų simboliką nagrinėjantis Maiklas Konrojus (angl. Michael Conroy), pagrindinė mėlynos spalvos asociacija didžiojoje įrašytos istorijos dalyje buvo

susijusi su tiesa (Livescience, 2022). Taip buvo todėl, kad mėlyna yra ramaus ir giedro dangaus spalva, o ramus atspindys veda į tiesą, tai kas nematoma paverčiama matomu.

16 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Giedra“

Paskutiniojo kolekcijos modelio pirminiai eskizai vaizduoja saulės šviesą ir jos spindulius (žr. 17 pav.) Asortimente dominuoja suknelės ir glaustinukės. Idėjos vizualizavimui pasirinkta balta spalva bei platų saulės šviesos spalvų spektrą atspindintys karoliukai. Kolekcija užbaigiama saulės šviesą simbolizuojančiu modeliu. Šis modelis tampa po nakties patekėjusios saulės ir po tamsos atėjusios šviesos išraiška. Paskutinis drabužių kolekcijos modelis perteikia malonias akimirkas, kurios ateina pasibaigus sunkiems išgyvenimams tokiu būdu siekiama priminti, kad visi sunkumai gyvenime yra įveikiami.

17 pav. pirminiai eskizai, kolekcijos modelis „Saulės spinduliai“

Dizainuose panaudoti perregimi audiniai simbolizuoja žmogaus pažeidžiamumą ir atvirumą gyvenimo patirčiai, tačiau nepaisant trapaus permatomumo, gaubia asmenį, tarsi dangus kasdieniame gyvenime ir suteikia saugumo jausmą. Perregimos ir visai atidengtos siluetų vietos ne vulgariai pabrėžia kūno formas bei laikosi moteriško elegantiškumo. Spindesio turintys audiniai ir žvilgantys karoliukai primena apie viltį ir šviesą, kurią galima rasti net ir sunkiausiais gyvenimo momentais.

Galutiniuose kolekcijos „Dangaus odiseja“ eskizuose vaizduojami drabužiai – simbolinė kelionė per gyvenimo neramumus, ieškant prasmės ir vidinio tvirtumo, skatinant atrasti grožį netobulumuose (žr. 18 pav.). Tai egzistencialistinio filosofijos įsitikinimo apraiška, kuri yra autentiška, sąmoninga ir laisva.

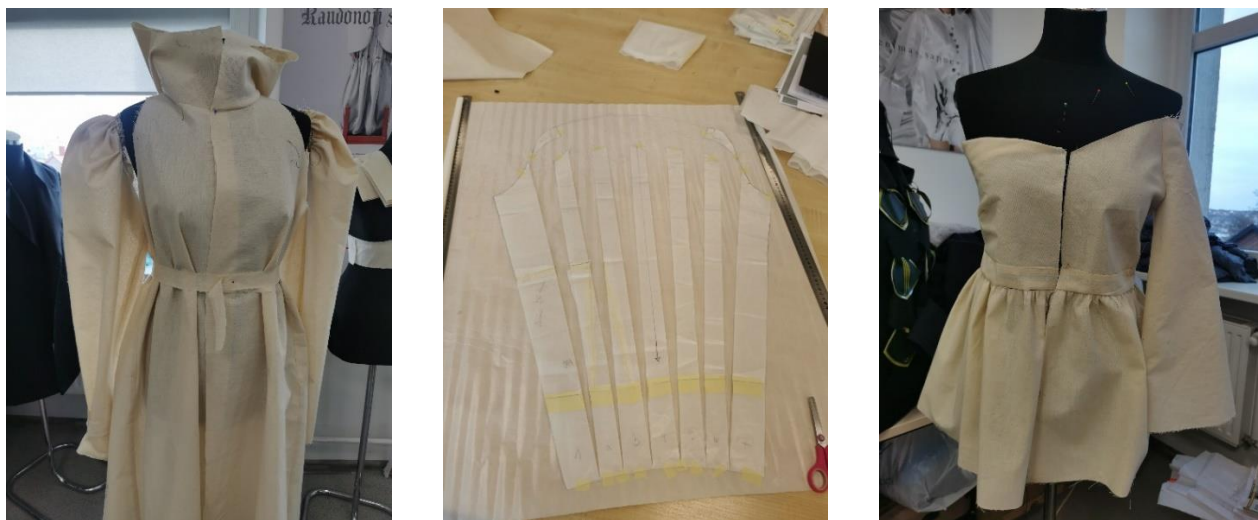

18 pav. Kolekcijos „Dangaus Odiseja“ galutiniai eskizai

4. TECHNOLOGINĖ DALIS

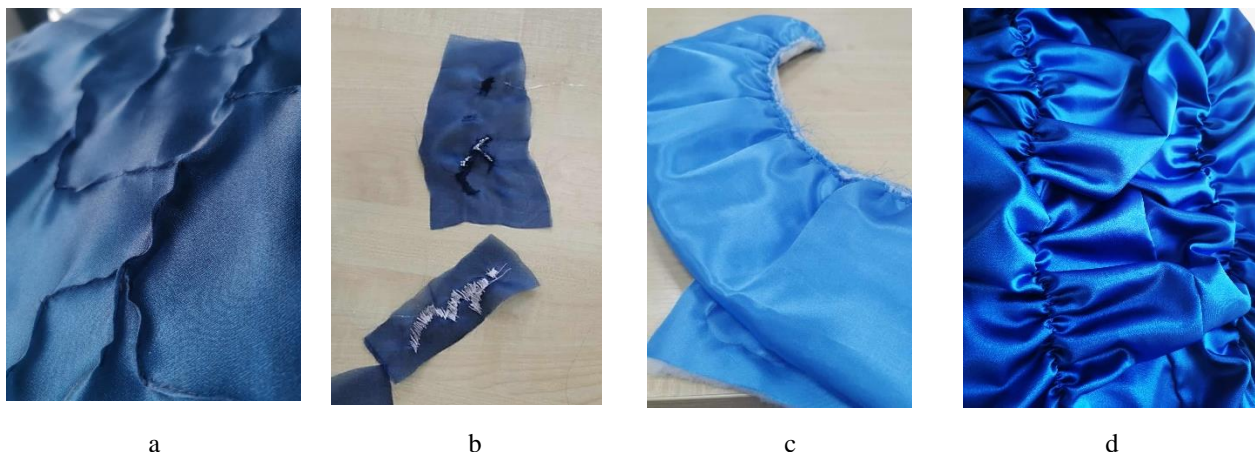
4.1. Drabužių kolekcijos technologiniai ypatumai ir jų sprendimo būdai

Drabužių kolekcijos „Dangaus Odiseja“ techninis įgyvendinimas prasidėjo nuo lekalų konstravimo, bei techninio modeliavimo atlikimo. Prototipų gamyba pasitelkiant žaliavinę drobę leido išbandyti skirtingas technikas ir drabužio proporcijas (žr. 19 pav.). Bandymų gamybos procesas padėjo atrasti tinkamiausią drabužio siluetą, technologinį gamybos sprendimą, kuriuo pasitelkiant būtų pasiektas ir kokybiškai įgyvendintas kūrybinės idėjos vizualizavimas.

19 pav. Techninis modeliavimas, prototipų gamyba

Antrame modelyje vaizduojamos audros reiškinių ir jį perteikiančius žaibus pasirinkta vaizduoti reljefinių siūlių pagalba (žr. 20 a pav.). Atliktas lygiagrečių siūlių siuvinėjimas nepasiteisino, organzos audinys plyšta ir praranda savo pradinę formą (žr. 20 b pav.). Nors naudojant reljefines siūles, gaminio detalė praranda savo pirminę formą, tai tapo praktiškesniu ir vizualiai patrauklesniu prototipu, vaizduojančiu asimetrišką ir realistišką audros reiškinių. Todėl kelnių detalės buvo keramos iš audinio, ant kurio pirmiausia buvo išsiuvinėti žaibų motyvai.

a

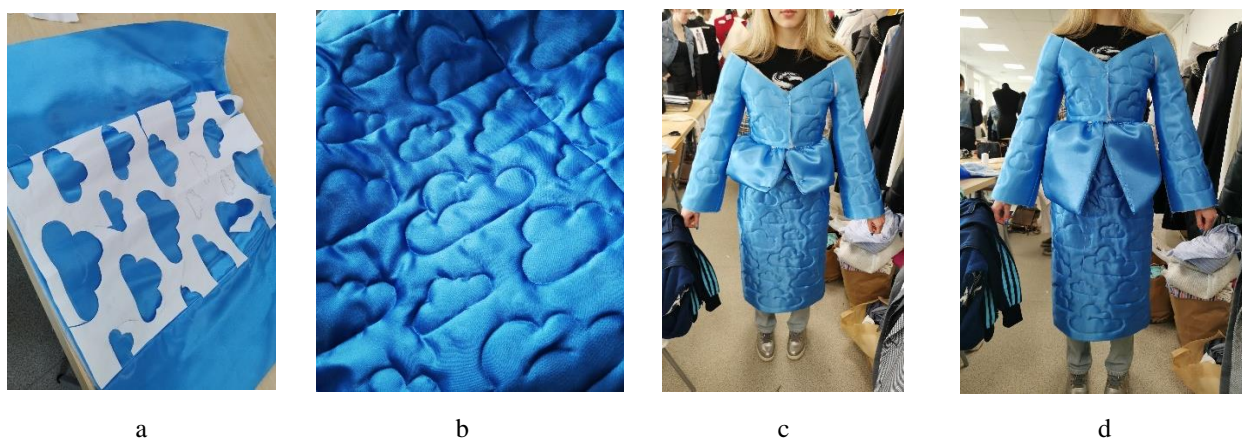
b

c

d

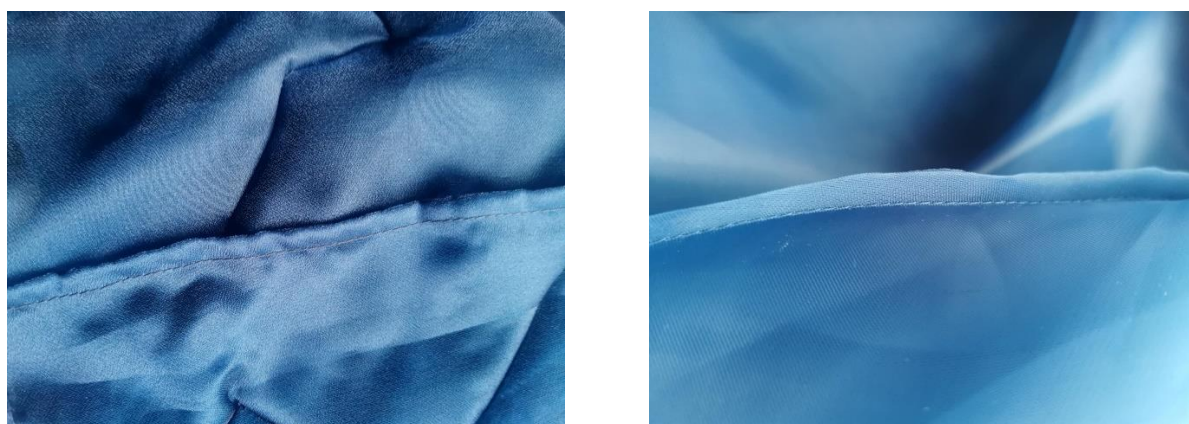
20 pav. a;b- žaibų motyvo vaizdavimas, c;d- raukiniai

Nors, drabužių kolekcijos idėjos vizualizavime, dangus perteikiamas gaubiančiais švarkais ir lengvumo jausmą suteikiančiais perregimais apsiaustais, modeliuose buvo atliekami gaminių dalių ilgio ieškojimai (žr. 21 c;d pav.). Taip pat techninių sprendimų ieškojimai, debesies minkštumui perteikti. Pasirinkti naudoti 3 skirtingi vizualizavimo būdai. Giedrą dangų atspindinčiame modelyje debesies motyvais siuvinėtos švarko viršutinės detalės, rankovės, ir sijonas (žr. 21pav.). Siuvinėjimas atliktas tiesiasiūle pramonine mašina, siuvant kartu per 2 detalės sluoksnius- viršutinį poliesterio ir sinteponą. Apatinė to paties modelio švarko detalė raukta rankomis (žr. 20 c pav). O kito modelio kelnių detalės rauktos tiesiasiūle buitine siuvimo mašina, naudojant elastinį siūlą (žr. 20 d pav.).

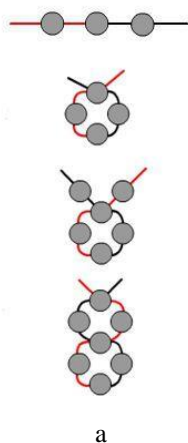
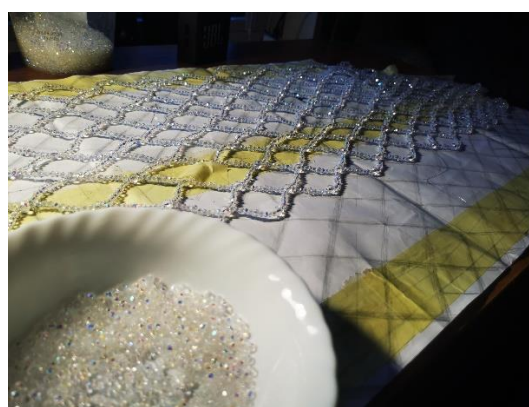
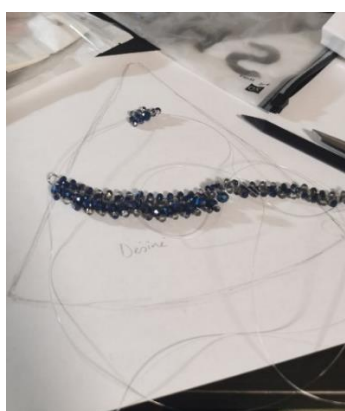
21 pav. a;b- debesies motyvo perteikimas, c;d- apatinės švarko dalies ilgio paieškos

Modeliams, kuriems buvo naudojamos lengvai brizgančios organzos audiniai, gaminiams apdoroti pasirinktos kabančios siūlės (žr. 22pav.). Jos leidžia audiniui natūraliai judėti ir sujungti gaminio detales nesukuriant standumo. Audrą ir lietu vaizduojančiuose modeliuose buvo svarbu, kad vidinės siūlės nebūtų pernelyg matomos, todėl kabančių siūlių pasirinkimas kartu su funkcionalumu suteikia drabužiui dekoratyvę išvaizdą.

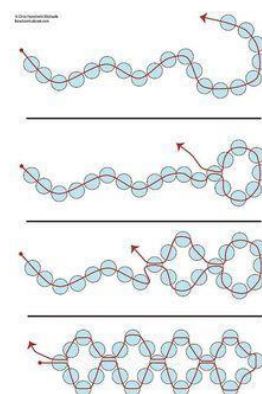

22 pav. kabančios siūlės panaudojimas

Dviejuose kolekcijos modeliuose naudojami kristalų karoliukai. Debesuotą dangų vaizduojančiame modelyje- liemenėlė, bei paskutiniame saulės spindulius vaizduojančiame modelyje- suknelė. Gaminiai susideda iš vienodos „rondelle“ formos kristalų karoliukų, sujungiami žvejybiniu tvirtu valu, tam kad išsaugotų gaminio plastiškumą, bet ir išlaikytų į žemę krintantį svorį. Abu gaminiai atlikti rankų darbo pagalba skirtinga vėrimo technika. Liemenėlėje buvo svarbu išvengti per didelio perregimumo, todėl karoliukai veriami tinkleliu vienas šalia kito, primenant mezgimą (žr. 23 a pav.). O suknelei pasirinktas kitas vėrimo būdas, išlaikant stambesnio tinklo raštą, tačiau matuojant kiekvieną brėžinyje esančią atkarpą ir skaičiuojant kristalų karoliukus, nes lekalas taip pat buvo sudarytas rankomis, formuojant nevienodo dydžio rombo formas (žr. 23 b pav.). Nevienodos proporcijos simbolizuoja kūrybinės idėjos dalyje aptartą gyvenimo nenuspėjamumą apraišką.

a

b

23 pav. Modeliuose naudojamų kristalų karoliukų darbo eiga ir sujungimo schemas

Kolekcijos įgyvendinimui buvo pasirinktos tokios medžiagos kaip: aksomas siuvinėtas žvyneliais (100% poliesteris), likra (80% poliamidas ir 20% elastanas), aksomas (90% poliesteris ir 10% elastanas), organza (100% poliesteris), tiulis (100% poliesteris), atlasinis audinys (poliesteris 98% ir 2% elastanas), krepsatinas (100% poliesteris) bei kitos pagalbinės medžiagos ir furnitūros dalys, kurios pateiktos 4.1.1 lentelėje.

4.1.1. lentelė. Medžiagos ir furnitūra

	Asortimentas	Medžiagos		
		Pagrindinės medžiagos	Pagalbinės medžiagos	Furnitūra
1 modelis	Švarkas	Aksomas siuvinėtas žvyneliais	Kietas klijinis įdėklas, pamušalas	Siūlai, petukai, spaudės
	Suknelė	Likra	-	Siūlai, elastinė guma
2 modelis	Glaustinukė	Aksomas	-	Siūlai, paslėptas užtrauktukas
	Kelnės	Organza	Klijinis įdėklas	Siūlai, paslėptas užtrauktukas, spaudės
	Pirštinės	Aksomas	-	Siūlai, kauliukai (ringelino juostelė)
3 modelis	Lietpaltis	Organza	Klijinis įdėklas	Siūlai, spaudės, akutės, diržo sagtys
	Glaustinukė	Likra	-	Siūlai, elastinė guma, spaudės
4 modelis	Apsiaustas	Tiulis	-	Juostelė
	Kelnės	Atlasinis audinys	-	Siūlai, elastiniai (guminiai) siūlai, paslėptas užtrauktukas
	Liemenėlė	-	-	Kristalo karoliukai, valas, virvelės, siūlai
5 modelis	Švarkas	Krepsatinas	Sinteponas	Siūlai, atviras užtrauktukas
	Sijonas	Krepsatinas	Sinteponas	Siūlai, atviras dviejų galvučių užtrauktukas
6 modelis	Suknelė	-	-	Kristalo karoliukai, valas, juvelyriniai kabliukai
	Glaustinukė	Likra	-	Siūlai, elastinė guma

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

Sekančioje 4.1.2. lentelėje nurodomi įrenginiai, kurių pagalbą pasitelkiant buvo įgyvendinti gaminiai, pažymint kiekvieną naudotą įrenginį kiekviename modelyje.

4.1.2 lentelė. Įrenginiai

Įrenginiai	Modelis nr.1		Modelis nr.2			Modelis nr.3		Modelis nr.4			Modelis nr.5		Modelis nr.6	
	Švarkas	Suknelė	Glaustinukė	Kelnės	Pirštinės	Lietpaltis	Glaustinukė	Apsiaustas	Kelnės	Liemenėlė	Švarkas	Sijonas	Suknelė	Glaustinukė
Pramoninė trikotažo krašto apmėtymo mašina (JACK E4)	-	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X
Pramoninė krašto apmėtymo mašina (EMERY EM-600)	-		-	-	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-
Pramoninė tiesiasiūlė mašina (RUBINA RB-9400A-D4)	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	-	-

Buitinė tiesiasiuolė siuvimo mašina (SINGER 3321)	X	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	
Buitinė plokščiasiuolė mašina (ELNA)	-	X	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	X	
Buitinė tiesiasiuolė siuvimo mašina (RUBINA H74S)	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Pramoninė lyginimo sistema (BIEFFEE MAXI VAPOR BF004)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X	-	X
Furnitūros tvirtinimo rankinis presas su puansonais, skylamušis	-	-	-	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

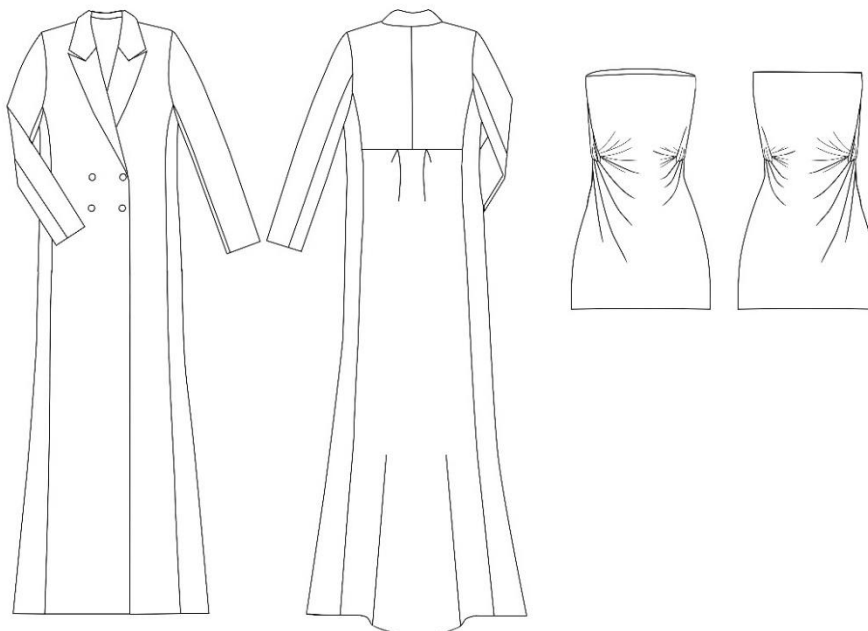
4.2. Modelių aprašymai ir jų specifikacijos

4.2.1. Modelis Nr.1

Pirmasis modelis susideda iš švarko ir suknelės.

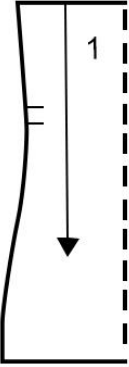
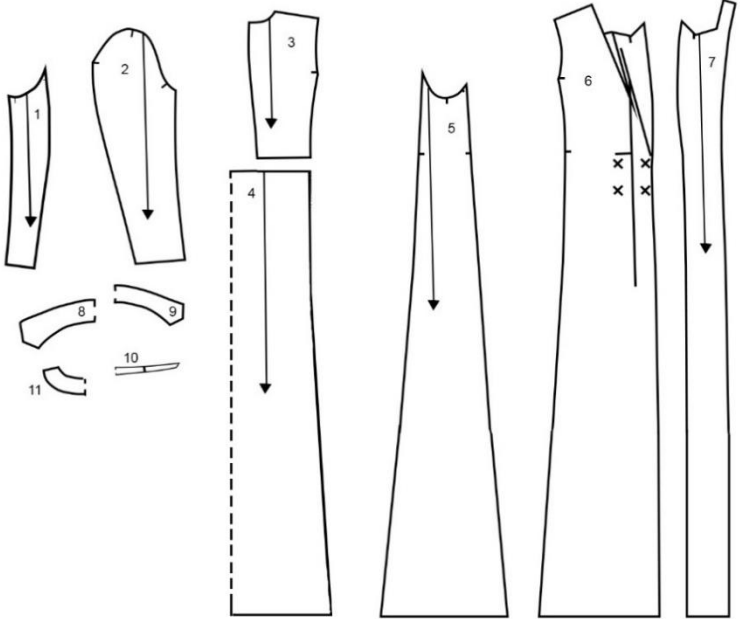
Švarkas undinėlės silueto, ilgis siekia žemę. Rankovės įsiūtinės, dvisiuolės, ilgos. Užsagas dvieilis užsegamas spaudėmis. Apykaklė klasikinė su atvartais. Nugaroje kirpta ties talija, apatinėje dalyje vienpusės klostės.

Suknelė prigludusio silueto. Ilgis- mini. Atvirais pečiais. Talijos lygyje suknelės šonuose suformuotos persuktos klostės. Viršutinėje dalyje prisiūta guma.

24 pav. Modelis nr. 1 techninis eskizas

4.2.1 lentelė. Modelis nr.1 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Suknelė			
1	Priekio ir nugaros dalis	2	
Švarkas			
1	Rankovės apatinė dalis	2	
2	Rankovės viršutinė dalis	2	
3	Nugaros viršutinė dalis	2	
4	Nugaros apatinė dalis	1	
5	Šonelis	2	
6	Priekis	2	
7	Pokraštis	2	
8	Viršutinė apykaklė	1	
9	Apatinė apykaklė	1	
10	Stovė	1	
11	Apsiuvas	1	

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

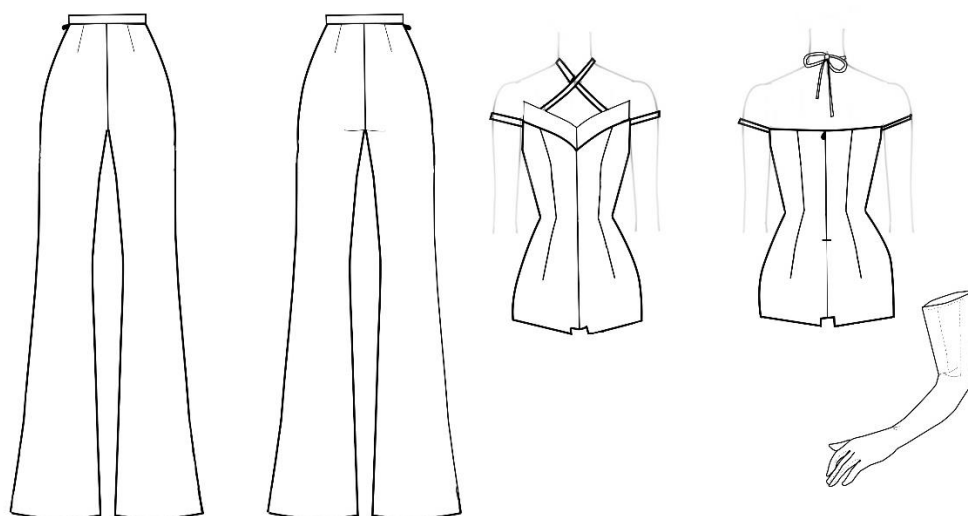
4.2.2. Modelis nr.2

Antrą modelį sudaro kelnės, glaustinukė ir pirštinės.

„Flare“ kelnės, platėjančios nuo kelių į apačią. Ilgos, iki čiurnų. Užsagas dešinėje šoninėje siūlėje paslėptas užtrauktukas. Juosmuo prisiūtinis, užsegamas spaude.

Glaustinukė su petnešėlėmis, prigludusio silueto, su trumpų šortų apačia. Atvirais pečiais. Užsagas paslėptu užtrauktuku nugaros vidurio siūlėje bei dekoratyvinis sukryžiuotų petnešėlių surišimas per kaklą.

Pirštinės stovinčio piltuvėlio silueto, ilgos- virš alkūnių.

25 pav. Modelis nr.2 Techninis eskizas

4.2.2 lentelė. Modelis nr.2 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Kelnės			
1	Užpakalinė dalis	2	
2	Priekinė dalis	2	
3	Juosmuo	1	

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Glaustinukė			
1	Priekis	2	
2	Nugara	2	
3	Kaklo petnešėlė	2	
4	Rankų petnešėlė	2	
5	Kaklo iškirptės dekoratyvinė dalis	4	
Pirštinės			
1	Pirštinė	2	
2	Nykščio detalė	2	
3	Tarpupirščio detalė tarp smiliaus ir didžiojo piršto	2	
4	Tarpupirščio detalė tarp didžiojo ir bevardžio	2	
5	Tarpupirščio detalė tarp bevardžio ir mažylio	2	

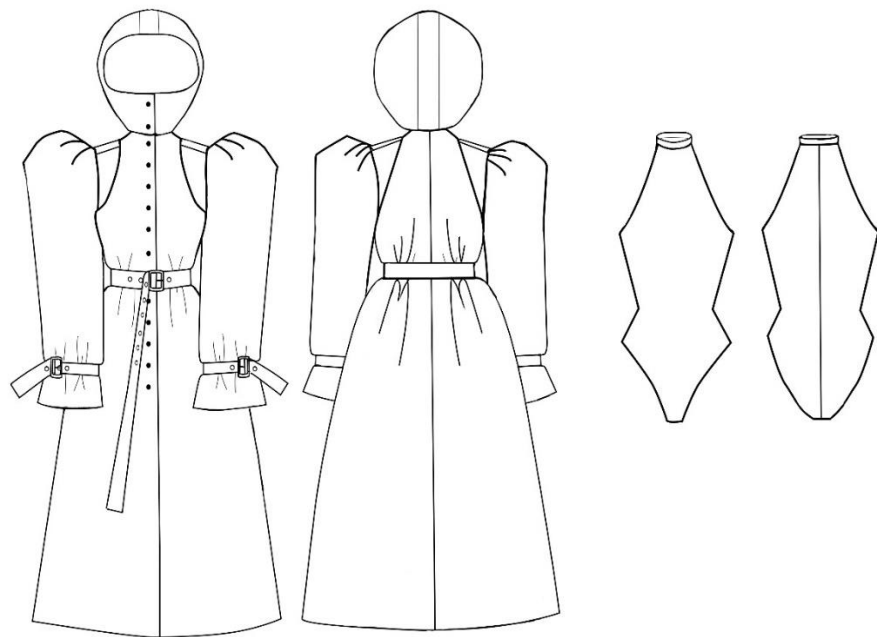
Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

4.2.3. Modelis nr.3

Trečią modelį sudaro lietpaltis ir glaustinukė.

Trapecijos silueto lietpaltis su gobtuvu, midi ilgio. Užsagas vienaeilis spaudėmis. Rankovės įsiūtinės, vienasiuolės, ilgos iki pirštų galų, parauktos galvutės viršuje, pritvirtintos dirželiais pečių srityje. Dekoratyvūs dirželiai su sagtimis rankovių apačioje ties riešu. Lietpaltis su diržu.

Glaustinukė priglundusio silueto, be rankovių, su stove. Užsagas spaudėmis stovės šonuose.

26 pav. Modelis nr.3 Techninis eskizas

4.2.3 lentelė. Modelis nr.3 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Lietpaltis			
1	Priekis	2	<p>The technical drawing shows the pattern pieces for the coat. It includes: 1. Front panel (Priekis), a long, narrow piece with a curved top edge; 2. Back panel (Nugara), a long, narrow piece with a curved top edge; 3. Collar (Rankovė), a trapezoidal piece with a pointed bottom edge; 4. Side panels (Gobtuvo šoninė dalis), two pieces for the side panels; 5. Middle panels (Gobtuvo vidurio dalis), two pieces for the middle panels; 6. Cuffs (Rankovės ir peties jungimo juostelė), two small rectangular pieces; 7. Decorative buttons (Rankogalių dekoratyviniai dirželiai), four small rectangular pieces; 8. Buttons (Diržas), two long, narrow rectangular pieces.</p>
2	Nugara	2	
3	Rankovė	2	
4	Gobtuvo šoninė dalis	4	
5	Gobtuvo vidurio dalis	2	
6	Rankovės ir peties jungimo juostelė	2	
7	Rankogalių dekoratyviniai dirželiai	4	
8	Diržas	2	

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Glaustinukė			
1	Priekis	1	
2	Nugara	2	
3	Nugaros stovės dalis	1	
4	Priekio stovės dalis	1	

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

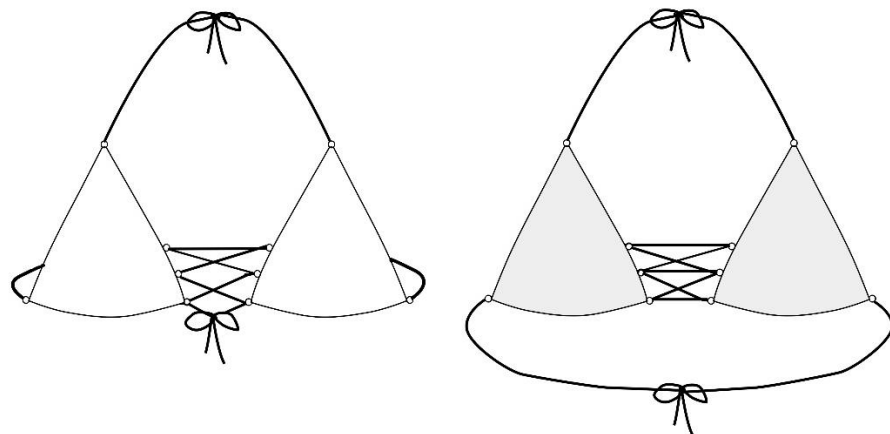
4.2.4. Modelis nr. 4

Ketvirtą modelį sudaro švarkas, kelnės, liemenėlė.

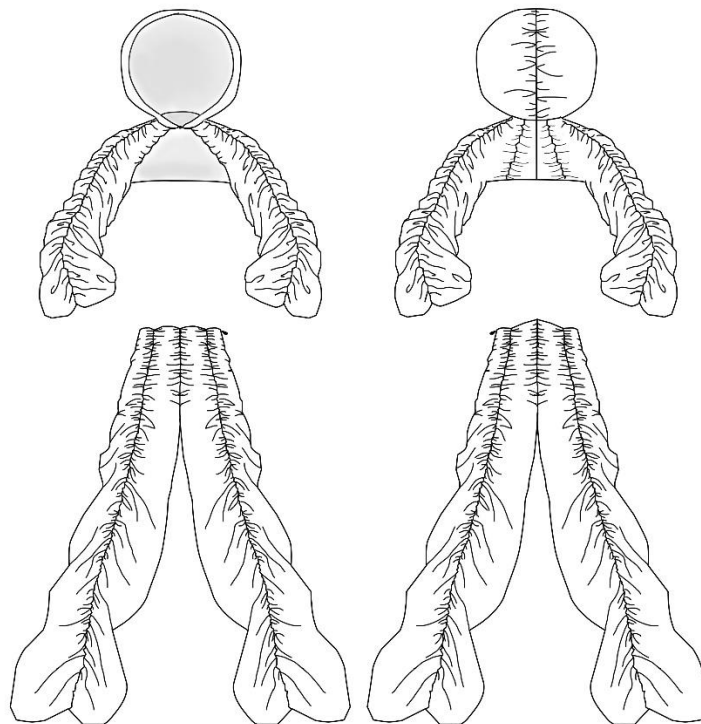
Liemenėlė surišama raišteliais ties kaklu ir nugaroje.

„Flare“ kelnės, ilgos, plėtėjančios nuo kelių į apačią. Užsagas kairėje šoninėje siūlėje paslėptas užtrauktukas.

„Bolero“ stiliaus švarkas, ilgomis rankovėmis. Su gobtuvu, surišamas raišteliais.

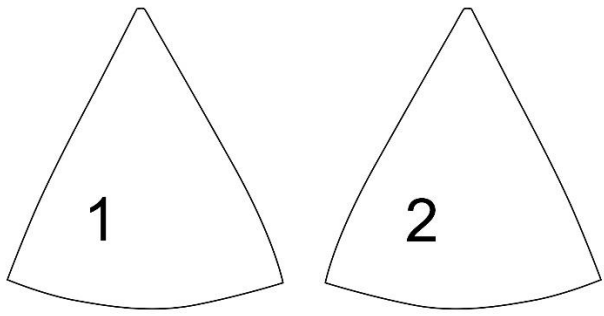
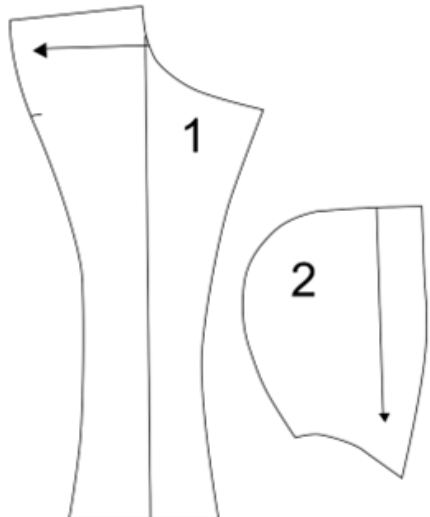
27 pav. Modelis nr. 4 techninis eskizas

28 pav. Modelis nr.4 techninis eskizas

4.2.4 lentelė. Modelis nr.4 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Kelnės			
1	Užpakalinė dalis	2	
2	Priekinė dalis	2	

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Liemenėlė			
1	Dešinė priekio dalis	1	
2	Kairė priekio dalis	1	
Švarkas			
1	Išvien kirptas priekis su nugara ir rankove	4	
2	Gobtuvas	4	

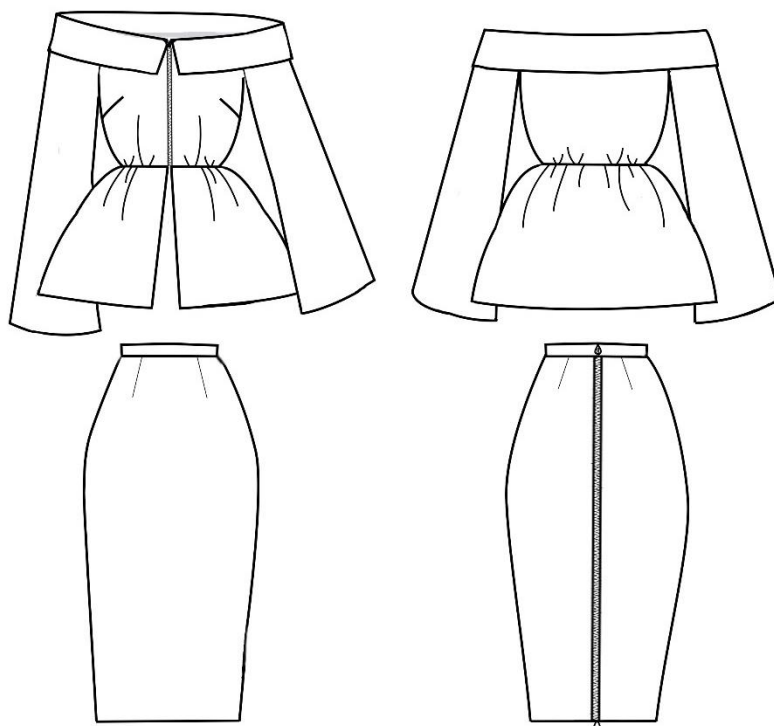
Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

4.2.5. Modelis nr. 5

Penktą modelį sudaro švarkas ir sijonas.

Švarkas prigludusio silueto, ilgis iki klubų. Ilgos, įsiūtinės, vienasiuolės rankovės. Švarkas atvirais pečiais. Plokščia apykaklė. Švarkas kirptas talijos linijoje. Užsagas- užtrauktukas.

Sijonas pieštuko silueto. Midi ilgio. Užsagas- dviejų galvučių atviras užtrauktukas nugaros vidurio siūlėje. Juosmuo prisiūtinis.

29 pav. Modelis nr. 5 techninis eskizas

4.2.5 lentelė. Modelis nr. 5 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Švarkas			
1	Priekis		
2	Nugara		
3	Rankovė		
4	Švarko apatinė dalis		
5	Apykaklė		

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Sijonas			
1	Priekis	1	
2	Nugara	2	
3	Juosmuo	1	

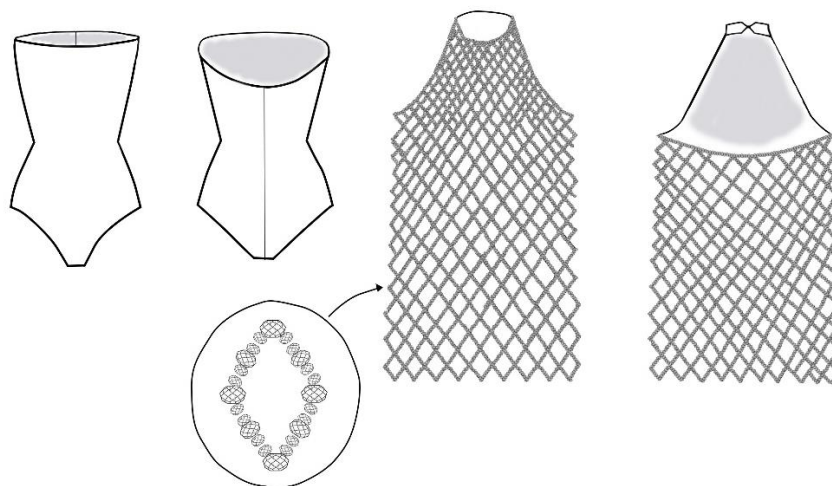
Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

4.2.6. Modelis nr.6

Šeštasis modelis susideda iš suknelės ir glaustinukės.

Suknelė trapecijos silueto, mini ilgio. Apykaklė- stovė. Be rankovių. Užsagas juvelyriniais karabinais suknelės kairiajame šone ir nugaroje stovėje.

Glaustinukė priglundusio silueto, atvirais pečiais, viršutinėje dalyje prisiūta guma.

30 pav. Modelis nr. 6 techninis eskizas

4.2.6 lentelė. Modelis nr.6 lekalų brėžiniai

Lekalo nr.	Lekalo pavadinimas	Detalių skaičius	Lekalų brėžiniai
Suknelė			
1	Priekis	1	
2	Nugara	1	
3	Stovė	1	
Glaustinukė			
1	Priekis	1	
2	Nugara	2	

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

5. EKONOMINĖ DALIS

Bendro projekto išlaidų ir autorinio atlyginimo apskaičiavimas remiantis drabužių kolekcijos ekonominiais skaičiavimais, pridėtais 2 baigiamojo rašto darbo priede.

5.1.1 lentelė. Bendro projekto išlaidų ir autorinio atlyginimo apskaičiavimas

Eil. nr.	Išlaidų pavadinimas	Suma Eur
	Tiesioginės išlaidos:	
1.	Pagrindinės medžiagos	262,34
2.	Užsakovo mokamas autorinis atlyginimas	4238,2
	Iš viso:	4500,54
	Netiesioginės išlaidos:	
1.	Pagalbinės medžiagos ir įrankiai	399,31
2.	Kitos išlaidos	383,65
	Iš viso:	782,96
	Iš viso:	5283,5

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

Į bendrą asmeninių išlaidų sąrašą neįtrauktos elektros energijos, patalpų šildymo ir įrenginių nusidėvėjimas, nes gaminių įgyvendinimui buvo naudotasi mokymosi įstaigos- Kauno kolegijos menų fakulteto suteiktomis galimybėmis naudotis jų patalpomis ir įrenginiais. Atlikus bendrus ekonominius skaičiavimus, nustatyta reali bendra kolekcijos vertė- 5283,5 Eur. Didžiausias išlaidas sudaro autorinis atlyginimas, prie kurio prisideda rankų darbo įkainis.

6. KOLEKCIJOS FOTOSESIJA

Erasmus+ programos suteiktų galimybių pagalba kolekcijos „Dangaus Odisėja“ meninė fotosesija įgyvendinta Bulgarijoje, Sofijos mieste, ant menų akademijos (National Academy of Arts Sofia) stogo. Prie kolekcijos fotosesijos įgyvendinimo prisidėjo studentės iš Bulgarijos, fotografė - Vladislava Grigorova, modelis - Gabriela. Fotosesijos įgyvendinimo lokacija tampa metafora egzistencinei ribai – vieta tarp žemės ir dangaus. Vizualiniai elementai – vėjo plaukstanti audiniai, blyksintis saulės spindulys per debesis bei nepastovūs besikeičiantys dangaus reiškiniai – reprezentuoja drabužių kolekcijos kūrybinę idėją, kuri įkvepia žiūrovą priimti gyvenimo nenuspėjamumą bei ieškoti gėrio net „debesuotų“ akimirų apsuptyje.

31 pav. Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ meninė fotosesija

Taip pat Kauno kolegijos menų ir ugdymo fakultete, įvaizdžio dizainerių foto studijoje įgyvendinta studijinė fotosesija. „Lookbook“ stiliaus fotosesija leidžia pabrėžti drabužių specifines vietas ir detales, naudojant lygų foną, kuris padeda sutelkti dėmesį tik į rūbo ir į jį dėvinčio žmogaus atvaizdą. Prie fotosesijos įgyvendinimo prisidėjo: fotografė- Alina Stasiuk; įvaizdžio stilistės: Meda Vapsvaitė ir Alina Kateryniak; visagistė- Andželika Kostickytė; modeliai: Liepa Kimantaitė, Milena Zajauskaitė, Eva Bondarenko, Deimantė Mačiulskaitė, Elija Kuzminaitė.

32 pav. Studijinė „Dangaus Odisėja“ kolekcijos „Lookbook“ stiliaus fotosesija

IŠVADOS

1. Baigiamojo rašto darbo pirmojoje teorijos dalyje apžvelgta menininkų kūryba, kurioje vyrauja egzistencialistinės filosofijos apraiškos. Išanalizavus literatūrą, pastebėta, kad pasitelkę kūrybinių idėjų pagalbą, menininkai, tokie kaip Albertas Džakometis (org. Alberto Giacometti), Renė Magritas (angl. Rene Magritte), Džiaksonas Polokas (angl. Jackson Pollock), Damjanas Hirstas (angl. Damien Hirst), ir Ana Vipiš (angl. Anna Wypych) kvestionuoja žmogaus suvokimą ir skatina žmones atrasti jėgų judėti pirmyn savo gyvenimo keliu, net jei ir aplink tvyro chaoso persmelktas pasaulis. Skatina savo laisva valia atlikti sprendimus, net jei reiktų rinktis tik iš blogų sprendimų, nes tik taip žmogus gali kurti ir išsaugoti tikrąjį save. Taip pat kūrėjai pabrėžia meną, kaip įrankį asmeninei laisvei išreikšti ir kaip veiksmą įprasminantį jų, kaip žmogaus būtį.
2. Mados analogų apžvalgoje, išanalizuotos mados dizainerių: Hakano Akajos (org. Hakan Akkaya), Kristijano Dijoro (angl. Christian Dior) ir Riko Ovenso (angl. Rick Owens) drabužių kolekcijos. Išanalizavus mados dizainerių drabužių kolekcijų interpretacijas, galima matyti, kad ypatingai didelį poveikį žmogui daro plataus masto sukrėtimai ir pasaulinės problemos. Su egzistencialistiniais asmens būties, laisvos valios, klausimais susiduriama, kuomet pasaulis apimtas karo, pandemijos, kovojimo už moteriškos lyties laisvę, neramumų. Dizaineriai kolekcijų kūrybinėse idėjose siekia aptarti visuomenei, tuo dizainerio kūrybos laikotarpiu aktualiausias problemas, ir savo meniniais darbais paskatinti ne tik žmonių daromų pasirinkimų svarbą, bet ir pačių pasirinkimų sąmoningumą.
3. Formaliosios- naratyvinės analizės pagalba buvo išsamiau išanalizuotos mados dizainerių drabužių kolekcijos. Dėmesys buvo skiriamas kolekcijų skiriamiesiems bruožams, idėjos ir nuotaikos perteikimą. Analizuojami idėjos vizualizavimo būdai, atsižvelgiant į panaudotus siluetus, spalvinių derinių pateikimą, įvaizdžio papildymą naudojamais aksesuarais. Apibendrinant gautus analizės rezultatus, tarp skirtingų dizainerių kolekcijų pastebėta ir skirtumų ir panašumų. Visose kolekcijose dominuoja juoda spalva arba kontrastingas koloritas. Ilgų su trumpais figūrą pabrėžiančiais drabužiais deriniai. Griežtomis iškarpomis, laisvais apsiaustais ir perregimais audiniais siekiama išreikšti laisvės jausmą.
4. Kuriant kolekciją „Dangaus Odisėja“ buvo siekiama- pavaizduoti skirtingus dangaus reiškinius, nuo tamsios žvaigždžių pripildytos nakties iki patekėjusios saulės šviesos. Kaip meninės idėjos vizualizaciją, kurios tikslas sužadinti egzistencinių klausimų svarbą kasdieniame dangaus apgaubtame gyvenime. Ši kolekcija paremta individualiais, atsakingais, laisvos valios pasirinkimais, kurie padėtų kurti savo asmenybę, bei padrąsintų rasti švytinčios vilties, tamsiuose gyvenimo iššūkiuose.

LITERATŪRA IR KITI INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Andrijauskas A. (2014). A. Šopenhauerio meno filosofija. *Problemos*, 42. <https://doi.org/10.15388/Problemos.1990.42.7108>
2. Ardex (n.d.) How Giacometti's Existentialist Figures Became The Art World's Obsessions. <https://www.artdex.com/how-giacomettis-existentialist-figures-became-the-art-worlds-obsessions/>
3. Artincontext (2021). "The Birth of Venus" Botticelli – A Renaissance Goddess of Love. <https://artincontext.org/the-birth-of-venus-botticelli/>
4. Arts mental health (2023). The Existentialism of Damien Hirst. <https://www.artsmentalhealth.org/the-existentialism-of-damien-hirst>
5. Daukantienė V., Dobilaitė V., Petrauskas A., Urbelis V. (2012). Siuvinių gamybos technologija
6. Earth, (2023). The Blue Sky in Art and Literature. <https://vocal.media/earth/the-blue-sky-in-art-and-literature>
7. Fashion network (2017). Hakan Akkaya unpacks existentialism and freedom for his spring 2018 collection. <https://in.fashionnetwork.com/news/Hakan-akkaya-unpacks-existentialism-and-freedom-for-his-spring-2018-collection,868929.html>
8. Fashionista, (2020). Maria Grazia Chiuri Centers Dior's Fall 2020 Show Around Another Feminist Work. https://fashionista.com/2020/02/dior-fall-2020-collection?utm_source=chatgpt.com
9. Fischer, Anette, & Gobin, Kiran (2017). Construction for fashion design (2nd ed., Basics fashion Design)
10. Frontiers in psychology (2021). Anxiety and Depression Symptom Level and Psychotherapy Use Among Music and Art Students Compared to the General Student Population. <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2021.607927/full>
11. G.S. Evans (2005), This could be a pipe: Foucault, irrealism and Ceci n'est pas une pipe. https://cafeirreal.alicewhittenburg.com/review5.htm?utm_source=chatgpt.com
12. Giraud, T., & Cova, F. (2024). Educated folk intuitions about free will and determinism: a case study in experimental public philosophy. *Philosophical Psychology*, 1–30. <https://doi.org/10.1080/09515089.2023.2299755>
13. Guggenheim Bilbao (2024). Walking Man I (Homme qui marche I), 1960. <https://www.guggenheim-bilbao.eus/en/learn/schools/teachers-guides/walking-man-homme-qui-marche-1960>

14. Haven. (2024, February 22). PHILOSOPHY IN ART - HAVEN - medium. Medium. <https://havenartcurations.medium.com/philosophy-in-art-54622992a275>
15. <https://alla-studio.com/>
16. Instarem (2024). 10 Highest Paying Countries for Fashion Designers – Top Companies & Avg Salaries. <https://www.instarem.com/blog/highest-paying-countries-for-fashion-designers/>
17. Internet encyclopedia of philosophy (n.d.) Jean Paul Sartre: Existentialism. <https://iep.utm.edu/sartre-ex/>
18. Jacobs, V., & Jacobs, W. (1958). The color blue: Its use as metaphor and symbol.
19. Johann Gottlieb Fichte (1982). Žmogaus paskirtis. Leidėjas- Mintis
20. Laude P. & Jonkers P. (2019). Philosophy as Love of Wisdom: Its Relevance to the Contemporary Crisis of Meaning. <https://www.crvp.org/publications/Series-I/I-48.pdf>
21. *Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema E. KALBA.* (n.d.). Naratyvas. <https://ekalba.lt/naujazodziai/naratyvas?i=f8d7fef6-1955-4f2f-bdf9-9e84533955fc>
22. Lietuvos Respublikos seimas (2016). Lietuvos respublikos darbo kodekso patvirtinimo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/10c6bfd07bd511e6a0f68fd135e6f40c/asr>
23. Live science (2022). The meaning of colors: How 8 colors became symbolic. https://www.livescience.com/33523-color-symbolism-meanings.html?utm_source=chatgpt.com
24. Maden J. (2024). Philosophybreak: Why Is Philosophy Important Today, and How Can It Improve Your Life? <https://philosophybreak.com/why-is-philosophy-important-today/>
25. Mano Alga (2025). Dizaineris Menas ir Kultūra. <https://www.manoalga.lt/atlyginimu-informacija/menas-ir-kultura/dizaineris>
26. Mano Alga (2025). Siuvėjas - vienetiniai darbai, individuali veikla. Tekstilės, Odos gaminių, Drabužių pramonė. <https://www.manoalga.lt/atlyginimu-informacija/tekstiles-odos-gaminiu-drabuziu-pramone/siuvejas-vienetiniai-darbai-individuali-veikla?search=1>
27. Martin Heidegger (1927). Being and time. <http://pdf-objects.com/files/Heidegger-Martin-Being-and-Time-trans.-Macquarrie-Robinson-Blackwell-1962.pdf>
28. Medium, (2020). We Are Nothing — And That’s What Makes Us Free. <https://theapeiron.co.uk/we-are-nothing-and-thats-what-makes-us-free-a17318c9ac8a>
29. Myartbroker (2023). Damien Hirst’s Preoccupation with Kaleidoscopes. <https://www.myartbroker.com/artist-damien-hirst/articles/damien-hirst-preoccupation-with-kaleidoscopes>

30. National Gallery of art (2016). Number 1, 1950 (Lavender Mist). <https://www.nga.gov/collection/highlights/pollock-number-1-1950-lavender-mist.html>
31. Notjustlabel (n.d.) Existential nomad bts . <https://notjustalabel.com/collection/alla/existential-nomad-bts>
32. Olivier Simon (2013). Expose magazine: An Unsuspected Ideal: Reassessing the Treatment of Representational Art in Jose Ortega y Gasset's *The Dehumanization of Art*. <https://projects.iq.harvard.edu/expose/book/unsuspected-ideal-reassessing-treatment-representational-art-jose-ortega-y-gasset%E2%80%99s>
33. Perfectweddingmagazine (2023). DIOR FALL/WINTER 2023 Ready-to-Wear. <https://perfectweddingmagazine.com/dior-fall-winter-2023-ready-to-wear/>
34. Psyche (2020). To Karl Jaspers, uncertainty is not to be overcome but understood. <https://psyche.co/ideas/to-karl-jaspers-uncertainty-is-not-to-be-overcome-but-understood>
35. Realism today (2021). Freedom in Seven Tones: Contemporary Figure Paintings. <https://realismtoday.com/contemporary-figure-paintings-freedom-boson/>
36. Rene Magritte (n.d.) *The Human Condition*, 1933 by Rene Magritte. <https://www.renemagritte.org/the-human-condition.jsp>
37. Reutledge encyclopedia of philosophy. Telos. <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/telos/v-1>
38. Salary Expert powered by Eri. (2025) Craft workers. https://www.salaryexpert.com/salary/job/craft-worker/germany?utm_source=chatgpt.com
39. Schaefer S. C. (2015). SmartHistory: "Francisco Goya, *The Sleep of Reason Produces Monsters*". <https://smarthistory.org/goya-the-sleep-of-reason-produces-monsters/>
40. Singulart (2024). Exploring *The Walking Man I* by Alberto Giacometti. https://www.singulart.com/en/blog/2024/03/17/the-walking-man-i-by-alberto-giacometti/?srsltid=AfmBOoq6WQlWpVxPTHyZZ0QaDHX43QFHhOgYEL1isT_M3YVL-J9-bAz2
41. Stanford encyclopedia of philosophy (2023). Existentialism. <https://plato.stanford.edu/entries/existentialism/>
42. Terrain gallery (n.d.) Jackson Pollock's *Number 1A, 1948*; or, How Can We Be Abandoned & Accurate at the Same Time? <https://terraingallery.org/aesthetic-realism-art-criticism/jackson-pollocks-number-1a-1948-or-how-can-we-be-abandoned-accurate-at-the-same-time/>
43. The art story (n.d.) Existentialism in Modern Art. <https://www.theartstory.org/definition/existentialism/>

44. The fashion studies journal (2016). Philosophical Perspectives on Fashion. <https://www.fashionstudiesjournal.org/3-book-reviews-4/2017/3/31/philosophical-perspectives-on-fashion>
45. Think psychology (n.d.) The Human Condition: The difference between seeing the world as it is, and seeing the world as your mind says it is. <https://www.thinkpsychology.co/thinkblog.php?page=2>
46. Visuotinė lietuvių enciklopedija (n.d.) Solipsizmas. <https://www.vle.lt/straipsnis/solipsizmas/>
47. Visuotinė lietuvių enciklopedija. (n.d.) Filosofija. <https://www.vle.lt/straipsnis/filosofija/>
48. Vogue Arabia (2023). 5 Things To Know About Christian Dior's Existentialist AW 2023 Show. <https://en.vogue.me/fashion/chistian-dior-paris-fashion-week-show-review/>
49. Vogue, (2020). Christian Dior Spring Couture. <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2020-couture/christian-dior>
50. Vogue, (2021). Rick Owens in Venice- Fashion van't change the world, but it can change the way people think. <https://www.vogue.com/fashion-shows/spring-2021-ready-to-wear/rick-owens#review>
51. Webber, J. (2009). The Existentialism of Jean-Paul Sartre. Routledge.

PRIEDAI

1 priedas.

Fotosesijos nuotraukos

Kolekcijos „Dangaus Odisėja“ ekonominiai skaičiavimai.

Eil. nr.	Išlaidų grupės	Mato vnt.	Kiekis	Kaina Eur	Suma Eur
Pagr. medžiagos					
1.	Aksomas siuvinėtas žvyneliais	yd.	5	20,95	104,75
2.	Tamsiai mėlyna likra	m	0,6	8,90	5,34
3.	Tamsiai mėlyna organza	m	3,90	4,10	15,99
4.	Tamsiai mėlynas aksomas	m	1,7	8,30	14,11
5.	Mėlynas atlasinis audinys	m	2,5	5	12,50
6.	Mėlyna likra	m	0,80	11,50	9,20
7.	Tiulis	m	3	5,80	17,40
8.	Tiulis	m	10	4,11	41,10
9.	Žydras krepsatinas	m	7	1,50	10,50
10.	Organza	m	6	3,90	23,40
11.	Balta likra	m	0,7	11,5	8,05
Iš viso:					262,34
Pagalbinės medžiagos					
1.	Tamsiai mėlynas pamušalas	m	4,05	6,90	27,95
2.	Sinteponas	m	2,5	3,48	8,70
Iš viso:					36,65
Furnitūra					
1.	Tamsiai mėlyni siūlai	rit.	1	0,60	0,60
2.	Tamsiai mėlyni siūlai	rit.	8	1	8
3.	Mėlyni siūlai	rit.	5	3	15
4.	Guminiai siūlai	rit.	2	1,60	3,20
5.	Tamsiai mėlyni siūlai	rit.	2	2,49	4,98
6.	Paslėptas užtrauktukas	vnt.	2	0,35	0,70
7.	Atviras užtrauktukas	vnt.	2	4,80	9,60
8.	Petukai	vnt.	2	0,60	1,20
9.	Papetėlės	vnt.	1	0,35	0,35
10.	Kauliukai	m	4	0,59	2,36
11.	Valas	rit.	2	3,50	7
12.	Mėlyni kristalų karoliukai dideli	juost.	12	1	12
13.	Mėlynų kristalų karoliukai maži	juost.	17	1,90	32,3
14.	Skaidriai spalvoti kristalų karoliukai	juost.	113	2	226
15.	Juvelyriniai karabinai	vnt.	3	4,50	13,50
16.	Juvelyriniai žiedeliai	vnt.	6	1,20	7,20
17.	Virvelė	m	2	1,60	3,20
18.	Diržų sagtys	vnt.	3	1,50	4,50
19.	Prisiuvamos užsago spaudės	vnt.	2	1,80	3,60
20.	Elastinė juosta	m	2,10	0,65	1,37
21.	Nuometo šukytės	vnt.	1	8	8
Iš viso:					364,66
Iš viso:					663,65
Kitos išlaidos					
1.	Audinio pristatymas iš Amerikos			78,95	
2.	Importo mokesčiai			57,57	
3.	Kuro išlaidos			72	

4.	Viešasis transportas; troleibusai, autobusai, traukinio bilietai, „Bolt“	74,60
5.	Dizaino programinė įranga	90,93
6.	Eskizų kūrimui naudojamos priemonės	29,60
Iš viso:		383,65
Iš viso:		1057,30

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

Užsakovo mokamo autorinio atlyginimo apskaičiavimas

		Modelis nr. 1	Modelis nr. 2	Modelis nr. 3	Modelis nr. 4	Modelis nr. 5	Modelis nr. 6
	Gaunamas Autoriaus atlyginimas + siuvėjo atlyginimas + rankų darbas (Modeliai nr.4 ir nr.6)	424,8	293,2	251,1	610,9	397,6	778,6
Autoriaus mokami mokesčiai	Pajamų mokestis, Eur	63,7	44	37,7	91,6	59,6	116,8
	Soc. draudimas	38,2	26,4	22,6	55	35,8	70
	Autorinis atlyginimas, Eur	526,7	363,6	311,4	757,5	493	965,4
	Užsakovo mokamas soc. draudimo mokestis, Eur	126,2	87,1	74,6	181,4	118,1	231,2
	Užsakovo mokamas autorinis atlyginimas, Eur	652,9	450,7	386	938,9	611,1	1196,6
Iš viso		4238,2					

Pastaba: lentelė sudaryta darbo autorės

„Mados dizainerio atlyginimas užsienyje gali skirtis priklausomai nuo darbo šalies. Tokiose populiariose šalyse kaip Šveicarija mados dizaineris gali tikėtis uždirbti apie 11043 dolerių per mėnesį“ (Instarem, 2024). Tačiau, remiantis „ManoAlga.lt“, dizainerio vidutinis neto atlyginimas Lietuvoje siekia 822-2420eur per mėnesį, o vienetinių darbų siuvėjų atlyginimas yra 842-1316eur per mėnesį (ManoAlga.lt, 2025). Atsižvelgiant į autorinio darbo aplinkybes; pradedančiojo lygis dizainerio specialybėje, bei pirmoji pasiūta drabužių kolekcija, gali reikšti mažą minėto darbo patirtį, todėl skaičiavimuose remiamasi mažiausia vidutinio atlyginimo suma.

Pagal Lietuvos respublikos darbo kodekso įstatymą, darbuotojo laiko norma yra 40val. per savaitę (Lietuvosrespublikosseimas, 2016). Imtinai mėnesį sudaro 4 sav., tad maksimalus dirbamų valandų per mėnesį kiekis lygus 160. Todėl padalinus mažiausią vidutinį dizainerio 822eur mėnesio atlyginimą iš 160valandų gaunamas 5,14eur už valandą atlygis, bei padalinus mažiausią vidutinį

842eur per mėn. siuvėjo atlyginimą iš to paties valandų skaičiaus gaunamas 5,26eur atlygis už darbo valandą.

Rankdarbių kūrėjų valandinio darbo užmokesčio informacija remiamasi „Salary expert“ elektronine svetaine, kurios tikslas – teikti darbdaviams, žmogiškųjų išteklių specialistams ir ieškantiems darbo asmenims duomenis apie darbo užmokesčius. Palyginus kelių šalių vidutinį rankdarbių kūrėjų atlyginimą, remiamasi Vokietijos- 15eur per valandą mokamu atlygiu (salaryexpert, 2025).